الرَّدُّ الوافرُ علىٰ الأثيم الفاجر

یعنی

د یارسول الله آواز

مؤلف

ابو محمد امین الله البشاوری
حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه
منگل مارکیټ بیرون گنج پېښور

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کل حقوق محفوظ دی

کتاب .... «د یارسول الله آواز» (بے مطلبه چغه)

مؤلف .... شیخ القرآن والحدیث ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله ورعاه

کمپوزنګ ..... ابوزهیر سیف الله البشاوری (عفی الله عنه)

تاریخ .... (١٤٣١ هـ محرم الحرام ٢٩)

طبع دوم ...... الموافق (١٥/١/٢٠١٠ء)

ناشر

مکتبه محمدیه

بیرون ګنج ګیټ منګل مارکیټ پیښور ښار

03018828402 ولی الله

بسم الله الرحمن الرحيم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط

اما بعد : الله رب العالمین خپل رسول محمد ﷺ تول امت ته رالیږلی دے، دے دپاره چه امت کښ د الله په ذات او صفاتو یقین راشی او د ایمان او د توحید په نور باندے رنګ شی، او د هر قسم شرك، کفر، بدعت او د ضلال نه بچ پاتے شی، او دا په هر نبی فرض وی چه هغهٔ به خپل امت ته د خیر خبرے وړاندے کوی او د تولو غلطو او شری خبرو نه به ئے منع کوی لکه دا خبره په صحیح حدیث د مسلم (١٢٦/٢) او ابن ماجه (رقم : ٣٩٥٦) کښ راغلی د (اِنَّهٗ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِيْ اِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ اَنْ يَّدُلَّ اُمَّتَهٗ عَلٰى مَا يَعْلَمُهٗ خَيْرًا لَّهُمْ وَيُنْذِرَهُمْ مَا يَعْلَمُهٗ شَرًّا لَّهُمْ...... الحديث).

(زما نه مخکښ هيڅ نبی داسے نشته چه مگر په هغه
باندے دا لازم وه چه خپل امت ته به هغه خير ښائی کوم
چه ده ته معلوم دے او يروی به ئے د هغه شر نه چه دهٔ ته
معلوم دے)۔

نو کهٔ يو سړے وائی چه دا مسئله د رسول الله ﷺ نه
نقل شوے نهٔ ده، ليکن د خير خبره ده، نو عمل پرے
مستحب دے، نو غلط وائی، ددے مذکوره حديث نه
مخالف ده۔

نو هرهٔ مسئله باندے دليل د قرآن او د سنت صحيحه
د اجماع نه پيش کول فرض دی، کهٔ هغهٔ د عقيدے
مسئله وی او کهٔ د احکامو سره تعلق لری۔

هر کله چه دا معلومه شوه نو دلته بعضے ناپوهانو يوه
مسئله خلقو ته پيش کړے او پيش کوی ئے بلکه په
مساجدو کښ ئے ليکی او څوك چه په هغهٔ مسئله رد
کوی، نو هغوی ورته کافر او بے دينه وائی، نو راځئ چه دا
مسئله په قرآن او سنت کښ اُوگورو، ځکه چه د اختلاف
ختمولو دپاره الله تعالیٰ قرآن او احاديث راليږلی دی۔

الله تعالیٰ فرمائی: ﴿فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، ذٰلِكَ خَيْرٌ
وَّاَحْسَنُ تَأْوِيْلًا﴾ (النساء/٥٩)

(کهٔ ستاسو په څه خبره کښ جګړه راشی نو الله او د
هغهٔ رسول ته ئے واپس کړئ، کهٔ چرے ايمان لرئ په الله او
په ورځ روستنئ، دا کار ډير غوره او ښائسته انجام والا دے)

علامه ابن کثيرؒ ددے آيت لاندے ليکی: «هرڅوك چه
فيصله د الله کتاب او د رسول الله ﷺ سنت ته نهٔ پيش
کوی نو هغهٔ کافر دے»۔ (تفسير ابن کثير ١/٥١٨)

او هغهٔ مسئله دا ده چه آيا «يامحمد» او «يارسول الله»
وئيل د رسول الله ﷺ د وفات نه روستو يا د وړاندے (جدا)
ځائے نه غائبانه آواز کول جائز دی او کهٔ نهٔ؟ ددے مسئلے
تحقيق تاسو دلته اُوگورئ او بيا د ځان سره انصاف اُوکړئ،
او دا اُووايئ چه «اَللّٰهُمَّ اَسْتَهْدِيْكَ لِاَرْشَدِ اَمْرِيْ»

(اے الله! زهٔ تا نه د ډير هدايت والا خبره غواړم)۔

او په اخلاص سره داسے اُووايئ:

﴿اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ﴾.

(اے الله! ما ته نيغه لاره اوښايه!)۔

لا هغهٔ اوگده دعاء اولوله کومه به چه رسول الله ﷺ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهجدو کښې لوستله:
(اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) تر آخر پورې۔ نو الله پاك به حق درنصيب كړي، هر طرف ته چه وي۔

او ددې رسالې باعث په مونږ باندې ډيرعلماء وو او مولوی اسد الله ننګرهاري، ما ته يوه رساله راوړله چه د هغې نوم «احسن المآرب» دې او په هغې کښې ئې غير الله ته چغه وهل جائز كړي دي، او هر غائب ته آواز کول ئې حلال ګنړلی دي چه د هغۀ رسالې نه زمونږ ګرد ونواح ډيرو مبتدعينو استدلالات کول ځکه د دوی په نزد د شاميّ عبارت د قرآن او حديث نه زيات اهميت لري، شاميّ څۀ چه هره توره كرخه د دوی په نزد معتبر دليل دې، تردې چه يو په نوم مُلا ما پسې د ډيرو كتابونو حوالې راوليږلې چه هغۀ كتابونه هغۀ ليدلی هم نۀ دي، ليكن د دغه مذكوره رسالې نه ئې ليكل كړي وو۔

او ددې مثال حديث کښې دې: (اَلْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُوْرٍ) (بخاری ۷۸۵/۲) مسلم (۲۰۶/۲) ترمذی (۲)

(چا لـه چه يو صفت نۀ وي وركړې شوې او هغۀ ئې [illegible] کښې ښكاره كوي، دا داسې دې لكه د دروغو دوه جامې ئې چه اغوستي وي)

نو زۀ اُوس – ان شاء الله – پدې رسالې سره جواب وركوم تول اهل بدعت ته او هغوی ډې دا اُوګوري او دا رساله يواځې دا مسئله نۀ ذكر كوي بلكه دا مشتمله ده په ډيرو قواعدو او اصولو او دلائل شرعيو باندې نو – ان شاء الله– چه زياته مفيده به وي، ځكه چه ما په خوب کښې ددې كسانو رغړول او ذليل كول ليدلي دي، پس د استخارې كولو نه۔

دې رساله کښې به د حق دلائل مخکښې ذكر كيږي تفصيلاً او بيا به د باطل پرستو څه دليلونه او د هغې صحيح جوابونه ذكر كيږي – ان شاء الله۔

وما توفيقي الا بالله عليه توكلت واليه انيب

(ثلاثاء صفر المظفر ۲۰/۱۲/۱٤۱۲ هجری)

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حق پرست دليلونه او تائيدات

هرهٔ مسئله قرآن او سنت کښې شته نو اول د هغې نه دليل ذکر کول ضروري وي او قرآن او سنت ناقص نهٔ دي لکه څرنګ چه باطل پرست دا غلط ګمان لري :

اول عظيم دليل د قرآن کريم نه :

(قال الله تعالیٰ فی قوله الصادق :

﴿لَا تَجۡعَلُوا دُعَآءَ الرَّسُوۡلِ بَيۡنَكُمۡ كَدُعَآءِ بَعۡضِكُمۡ بَعۡضًا ؕ قَدۡ يَعۡلَمُ اللّٰهُ الَّذِيۡنَ يَتَسَلَّلُوۡنَ مِنۡكُمۡ لِوَاذًا ۚ فَلۡيَحۡذَرِ الَّذِيۡنَ يُخَالِفُوۡنَ عَنۡ اَمۡرِهٖۤ اَنۡ تُصِيۡبَهُمۡ فِتۡنَةٌ اَوۡ يُصِيۡبَهُمۡ عَذَابٌ اَلِيۡمٌ﴾

(سورة النور آيت ٦٣ پاره ١٨)

(الله رب العزت فرمائی: مهٔ ګرځوئ آواز رسول الله ته په خپل مينځ کښې داسې لکه تاسو چه يو بل ته آواز کوئ، الله هغهٔ کسان پيژني چه ستاسو نه پټيږي، پس اُوډې يريږي هغهٔ کسان چه د رسول الله ﷺ د امر او حکم خلاف کوي چه يا خو به پرې فتنه راشي او يا به ورته سيږي

دوي ته دردناك عذاب)

دا د آيت حاصل دا دې۔ ددې آيتِ کريمه په تفسير کښې
د حق پرست علماؤ تفسيرونه اُوګوره !

علامه ابن کثيرؒ (٣٠٦/٣) کښې فرمائي :

(قَالَ الضَّحَّاكُ : كَانُوا يَقُولُونَ يَا مُحَمَّدُ يَا اَبَاالْقَاسِمِ
فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ ذٰلِكَ اِعْظَاماً لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقُوْلُوْا يَا
نَبِيَّ اللّٰهِ، يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَهٰكَذَا قَالَ مُجَاهِدٌ وَسَعِيْدُ بْنُ جُبَيْرٍ
وَقَالَ قَتَادَةُ : اَمَرَ اللّٰهُ اَنْ يُهَابَ نَبِيُّهٗ ﷺ وَاَنْ يُبَجَّلَ وَاَنْ يُعَظَّمَ
وَاَنْ يُسَوَّدَ)

(ضحاکؒ وئيلي چه صحابه کرامو به رسول الله ﷺ ته يا محمد او يا ابا القاسم وئيلو نو الله تعالیٰ ددې نه منع کړل دپاره د تعظيم د نبي ﷺ او ورته ئې اُوفرمايل : چه داسې وايئ يا نبي الله او يا رسول الله۔ دغه شان خبره مجاهد او سعيد بن جبير کړيده او قتاده وئيلي دي چه الله تعالیٰ حکم فرمائيلې دې چه د هغه د نبي د حکم نه هيبت اُوکړې شي او د هغه تعظيم او اجلال او اکرام اُوکړې شي)۔

حاصل دا دې چه دې آيت کښې الله پاك د (يا محمد) د وئيلو نه منع کړې ده، ځکه دا د نبي ﷺ بې ادبي ده، او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبي عليه السلام مشروع تعظيم كول پكار دي، دا يو تفسير دے پدے آيت كښ نو چه قرآن د (يامحمد) نه منع اُوكړه نو بيا كوم كس دے چه هغهٔ پدے كښ اجازت وركړي او كهٔ نهٔ دا آيتونه ستاسو په نزد هيڅ حقيقت نهٔ لري يا منسوخ شوي دي، لكه په هر ځائے كښ دا خلق وائي چه دا منسوخ شوي دي او دا منسوخ دي، دارنګه د قرآن په مقابله كښ د بل كتاب هيڅ حيثيت نهٔ شته، چه انسان هغهٔ پيش كړي او دا به مفصله روستو راشي۔

دارنګه اُوګوره تفسير قرطبي (۱۲/۳۲۲)

(يُرِيْدُ، يُصِيْحُ مِنْ بَعِيْدٍ يَا اَبَا الْقَاسِمِ بَلْ عَظِّمُوْهُ كَمَا قَالَ فِي الْحُجُرَاتِ) ۔(يعنى مراد د الله تعالىٰ دا دے چه د وړاندے نه چغے وهل مهٔ كوئ بلكه د رسول الله ﷺ تعظيم اُوكړئ)۔

دارنګه تفسير علاء الدين الخازن (۳/۳۶۵) كښ دي:

(وَقِيْلَ مَعْنَاهُ لَاتَدْعُوْهُ بِاسْمِهٖ كَمَا يَدْعُوْ بَعْضُكُمْ بَعْضاً يَا مُحَمَّدُ، يَا عَبْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنْ فَخِّمُوْهُ وَعَظِّمُوْهُ وَشَرِّفُوْهُ الخ)۔

(معنىٰ دا ده چه په نوم باندے رسول الله ﷺ ته آواز مه كوئ لكه يو بل ته چه آواز كوي داسے مهٔ وايئ: يا محمد يا عبد الله بلكه عزت او عظمت د رسول الله ﷺ اُوساتئ)

علامه محمد بن احمد جزي الكلبي په كتاب التسهيل (۱/۱۹۳) د سورة المائدے د آيت ﴿ اِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ يَا عِيْسَى بْنُ مَرْيَمَ ﴾ لاندے ليكلي دي:

«نِدَاؤُهُمْ لَهٗ بِاسْمِهٖ دَلِيْلٌ عَلٰى اَنَّهُمْ لَمْ يَكُوْنُوْا يُعَظِّمُوْنَ كَتَعْظِيْمِ الْمُسْلِمِيْنَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاِنَّهُمْ كَانُوْا لَا يُنَادُوْنَهٗ بِاسْمِهٖ» ۔

مطلب دا دے چه حواريون د عيسى عليه السلام نوم مبارك واخستو په آواز كولو كښ دا دليل دے پدے چه دوي به د خپل نبي دومره اكرام او ادب نهٔ كولو لكه چه مسلمانانو او صحابه كرامو د محمد ﷺ ادب كولو ځكه د ټولو مسلمانانو صحابه كرامو طريقه دا وه چه رسول الله ﷺ ته به دوي په نوم آواز هيچرے نهٔ كولو، دا دليل دے پدے چه د ټولو صحابه كرامو اجماع ده پدے چه په «يا محمد» سره آواز كول د محمد ﷺ بے ادبي ده او بے ادب شخص له به الله پاك سخته سزا وركوي، او كهٔ عقيده ورسره هم غلطه لري نو بيا خو هلاكت درهلاكت دے۔ دا عبارت تفصيل سره مطالعه كړه۔

دارنګه اُوګوره تسهيل (۳/۷۳):

(c) ketabton.com: The Digital Library

«وَالْقَوْلُ الثَّانِیُ اَنَّ الْمَعْنَی لَاتَدْعُوا الرَّسُوْلَ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاسْمِهٖ»

(یعنی رسول الله ﷺ ته په نوم آواز مۀ کوئ)

دارنګه العلامه المفسر الشوکانیؒ فرمائی :

«وَاَخْرَجَ عَبْدُ الْغَنِیِّ بْنِ سعید فی تفسیرهٖ وابونعیم فی الدلائل عَنْهُ اَیْضاً اَیْ عَنْ سَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ فِی الآیَةِ : لَاتَصِیْحُوْا بِهٖ مِنْ بَعِیْدٍ یَآ بَا الْقَاسِمِ وَلٰکِنْ کَمَا قَالَ اللّٰهُ فِی الْحُجُرَاتِ»۔

(د سعید بن جبیرؒ او د نورو مفسرینو نه نقل دی چه رسول الله ﷺ ته په نوم د (یا محمد) سره آواز مۀ کوئ، او دارنګه د وړاندے نه ورته چغے مۀ وهئ)۔

دارنګه دا معنیٰ پدے لاندینو تفاسیرو کښ اوګورئ :

ایسر التفاسیر (۳/۲۵۹) المدارك (۳/۳۶۵) علی هامش الخازن، روح المعانی د علامه آلوسیؒ (۱۸/۲۲۵) قال :

وَاَخْرَجَ ابْنُ اَبِیْ حَاتِمٍ وَابْنُ مَرْدَوَیْهِ وَاَبُوْنُعَیْمٍ فِی الدَّلَائِلِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ یا مُحَمَّدُ ، یَا اَبَا الْقَاسِمِ فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَنْ ذٰلِكَ بِقَوْلِهٖ سُبْحَانَهٗ :لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ الآیَة اِعْظَاماً لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ فَقَالُوْا یَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَارَسُوْلَ اللّٰهِ، وَرُوِیَ نَحْوُ هٰذَا عَنْ قَتَّادَةَ وَالْحَسَنِ وَسَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ وَمُجَاهِدٍ

وَفِیْ اَحْکَامِ الْقُرْآنِ لِلسُّیُوْطِیْ : اِنَّ فِیْ هٰذَا النَّهْیِ تَحْرِیْمَ نِدَا
ﷺ بِاسْمِهٖ وَالظَّاهِرُ اسْتِمْرَارُ ذٰلِكَ بَعْدَ وَفَاتِهٖ اِلَی الْآنَ
انتهیٰ)۔

د عبارت مقصد دا دے چه ابن عباس ؓ فرمائی
رسول الله ﷺ ته په نوم آواز کول حرام دی او ظاهره خ
دا ده چه دا اُوس هم حرام دی، منسوخ شوی نۀ دی،
اُوس دِے د «یامحمد» ویونکے او لیکونکے سوچ اُوکړی
دا په کوم دلیل مونږ جائز کړی دی، آیا په تاوئیل
ماوئیلی باندے او کۀ نۀ څۀ حق دلیل هم شته ؟ او کۀ
دوی د عبد الله بن عباس رئیس المفسرین او حسن او قت
او سعید بن جبیر رحمهم الله نه ښۀ پوهیږی چه دا لو
علماء دی۔

دارنګه اُوګوره لاندینی تفاسیر اُوګوره :

المظهری (۶/۵۷۲، تفسیر اضواء البیان للشنقیطی (۶/۱
صفوة التفاسیر (۳/۳۵۱) تفسیر الطبری (۱۸/۱۳۵) البـ
المحیط (۶/۴۷۶، الکبیر (۲۵/۴۰) تفسیر جلالین (۳۰۲) معار
القرآن (۶/۴۵۵)

«لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بِاَنْ تَقُوْلُوْا یَا مُحَمَّدُ الخ»۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَاَیضاً قَالَ الصَّاوِیُّ عَلٰی هَامِشِ جَلَالَین ص (١٠) :

لَاتَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ اَیْ نِدَاءُهٗ بِمَعْنٰی لَاتُنَادُوْهُ بِاسْمِهٖ فَتَقُوْلُوْا یَا مُحَمَّدُ وَلَا بِکُنْیَتِهٖ فَتَقُوْلُوْا یَا اَبَا الْقَاسِمِ وَاسْتُفِیْدَ مِنَ الْآیَةِ اَنَّهٗ لَایَجُوْزُ نِدَاءُ النَّبِیِّ ﷺ بِغَیْرِ مَا یُفِیْدُ التَّعْظِیْمَ لَا فِیْ حَیَاتِهٖ وَلَا بَعْدَ وَفَاتِهٖ).

(تفسیر الطبری (١٣٤/١٨) عن مجاهد لا تقولوا یا محمد، تفسیر جامع البیان (٨١/٢) البیضاوی (١٣٦/٢) الکشاف (٧٩/٣) تفسیر البحر المحیط (٣٧٥/٦) زاد المسیر (٣٧٨/٥) تفسیر الثعالبی (١٢٩/٣) تفسیر النهر الماد (٥٥٨/٢)

دے ټولو مفسرینو د «یامحمد» په وئیلو رد کړیدے۔ نو خوك دے چه هغهٔ ددے علماؤ نه ښهٔ پوهیږی او خوك دے د صحابه کرامؓ نه ښهٔ عمل کونکے په قرآن او حدیثو او کوم روایتونه چه خلق ذکر کوی نو هغهٔ اکثر ضعیف روایات دی یا مؤول دی لکه روستو به راشی ان شاء الله – ځکه صحابه کرامؓ د رسول الله ﷺ د حقوقو او آدابو ښهٔ پیژندونکی وو۔

دویم دلیل : د قرآن کریم نه پدے مسئله باندے۔

الله تعالیٰ فرمائی :

﴿اِنَّ الَّذِیْنَ یُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ اَکْثَرُهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ﴾۔

(سورة الحجرات آیت : ٥، پاره ٢٦)

ترجمه : هغهٔ کسان چه آوازونه کوی تا ته اے زما نبی ! اخوا د حجرو نه اود دیوالونو نه، اکثر د دوی بے عقله دی)۔

پس د آیتِ کریمه نه واضحه شوه چه څوك رسول الله ﷺ ته چغے وهی، پس د هغے نه چه هغهٔ د دنیا نه لاړو او وفات شو نو دا بے عقله دی، غویا یا خر دے، نو څوك چه د «یامحمد، او یارسول الله» چغے وهی، غویان او خرهٔ دی، بلکه د هغوی نه پسے اخوا ته دی، اکثر دا قسم خلق مشرکان هم وی۔

ددے آیت په شانِ نزول کښ د مفسرینو اقوال اُوګوره چه یقین ته دا خبره کوزه شی۔ (ان اراد الله بك خیراً)

او د قرآن پدے بهترینو الفاظو چه ډیر عظمت والا دی لږ سوچ هم اوکړه اے مسلمانه چه قرآن کښ یوه مسئله شته نو د بل چا دلیل ته څهٔ حاجت دے!

لیکن مونږ وایو چه دا خبره زمونږ یوائے نهٔ ده د ټولو صحیح مسلمانانو او علماء کرامو او مشائخ عظامو ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

أُوګوره۔

۱ – اول مشهور تفسیر د علامه ابن کثیر (٤/٢٠٨) :

(قَالَ : وَقَدْ ذُكِرَ اَنَّهَا نَزَلَتْ فِي الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ التَّمِيمِيِّ فِيمَا اَوْرَدَهُ غَيْرُ وَاحِدٍ، قَالَ الْإِمَامُ اَحْمَدُ فِي مُسْنَدِهِ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ فَذَكَرَ السَّنَدَ عَنِ الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ اَنَّهُ نَادىٰ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، يَا مُحَمَّدُ، وَفِي رِوَايَةٍ : يَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ، فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ، اِنَّ حَمْدِيْ لَزَيْنٌ وَاِنَّ ذَمِّيْ لَشَيْنٌ، فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

(دا آیت نازل شوے دے په باره د اقرع بن حابس رضی الله عنه کښې چه دهٔ رسول الله ﷺ ته آواز کړے وو په «یامحمد» او په بل روایت کښې راځی چه په «یارسول الله» سره او هغهٔ په کوټه کښې وو، نو رسول الله ﷺ جواب ورنکړو، بیا دهٔ اُووئیل : زهٔ چه د چا صفت اُوکړم، هغهٔ ډولی کیږی او د چا بدی چه بیان کړم هغهٔ عیب والا ګرځی، نو رسول الله ﷺ اُوفرمایل چه دا صفت خو د الله دے۔

دے حدیث نه صاف دوه خبرے معلومے شوے یوه دا چه «یامحمد» لوستل بے ادبی ده او «یارسول الله» وئیل په حالت د حضور کښې جائز دی، لکه دا ب، روستو ذکر شی،

نو دا آیت په رد د «یامحمد» کښې مطلق او په رد د غائبانه «یارسول الله» وئیلو کښې پوره دلیل دے، سره ددے حدیث نه لږ سوچ اوکړه اے مسلمانه !۔

دویم شان نزول :

(جَاءَ اُنَاسٌ فَجَعَلُوْا يُنَادُوْنَهُ وَهُوَ فِيْ حُجْرَتِهٖ يَامُحَمَّدُ، يَا مُحَمَّدُ" فَاَنْزَلَ اللّٰهُ هٰذِهِ الْآيَةَ).

(ابن کثیرؒ ٤/٢٠٨)

(څهٔ کسان راغلل او «یامحمد» چغے ئے وهلے او رسول الله ﷺ په کوټه کښې وو نو الله پاك دا آیت نازل کړو چه نبی علیه السلام ته غائبانه چغے وهل د بے عقله خلقو کار دے، دارنګه اُوګوره :

الخازن (٤/١٦٩) المدارك (٤/١٦٨) التسهيل (٤/٥٨) فتح القدير (٥/٦٠/٦١) القرطبی (١٦/٣٠٩) روح المعانی (٢٦/١٣٩/١٤٣) تفسير القاسمی (١٢/٢٤٣) و(١٥/١٠٨) تفسير النهر الماد على هامشه (٦/٤٧٥) تفسير الجلالين (٤٢٧) الصاوی (٧) حاشية المراغی (٢٦/١٢٢) تفسير البحر المحيط (٨/١٠٦) تفسير زاد المسير (٧/١٧٨) تفسير الثعالبی (٤/١٨٦) تفسير البرهان فی مشكلات القرآن ص (٤٤٣) تفسير اضواء البيان للشنقيطی (٧/٦١٥) تفسير النهر الماد (٣/٩٧٩)

دا تفاسیر په ښهٔ سوچ سره اُوګوره نو علم کښې به دِې
ضافه پیدا شی، او الله پاك به دِې په صحیح لاره روان کړی
ه د هدایت په نیت دِې اُوکتل۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه احادیث
چه منع کونکی دی ددې بدې کلمې نه

۱ – **اول حدیث** : (عَنْ ثَوْبَانَ، قَالَ : كُنْتُ قَائِمًا عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَجَاءَ حِبْرٌ مِنْ اَحْبَارِ الْيَهُوْدِ فَقَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ فَدَفَعْتُهٗ دَفْعَةً كَادَ يُصْرَعُ مِنْهَا، فَقَالَ : لِمَ تَدْفَعُنِىْ ؟ فَقُلْتُ : اَلَّا تَقُوْلُ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ ! فَقَالَ الْيَهُوْدِىُّ : اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِىْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ – الحديث)

(صحيح مسلم ١٤٦/١) كتاب الحيض باب بيان صفة منى الرجل والمرأة وان الولد مخلوق من مائيهما) .

(ثوبان ﷺ فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره ولاړ اُوم پدې کښې د یهودیانو د ملایانو نه یو مُلا راغې وې وئیل: (السلام علیك یا محمد) نو ثوبان ﷺ فرمائی: ما دیکه کړو په داسې دیکې سره چه نزدې وه چه غورځیدلې وې د هغې نه نو دې یهودی اُووئیل چه ولې ما دیکه کوې؟ نو ما ورته اُووئیل چه یارسول الله ول، نهٔ وائې چه یا محمد وائې، نو یهودی اُووئیل چه مونږ ،بهود ورته هغهٔ نوم اخلو کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ورلـه مور او پلار ايخودلے دے - حديث اوږد دے ماترے بعضِ ټکړه راواخسته د خپل مقصد دپاره۔

ددے حديث **فوائد** او مسئلے په سوچ سره اُوګوره :

۱- **اوله** : دا مسئله معلومه شوه چه په يا محمد دومره خفګان پکار دے لکه د صحابه کرامؓ په شان چه هغوی به پدے کلمه دومره غصه کيدل چه سرے به ئے پدے کلمه قبيحه دومره دَرباوه چه په زمکه به ئے راويشتو۔

۲- **دويمه** ترے دا معلومه شوه چه دا خبره په صحابه کرامؓ کښں مشهوره ده چه «يامحمد» وئيل جائز نهٔ دی ځکه ثوبان ؓ يهودی ته دا تعليم ورکړو۔

۳- **دريمه** ترے دا معلومه شوه چه ثوبان ؓ د رسول الله ﷺ په مخ کښں ددے کلمے قبيحے نه منع اُوکړه او رسول الله ﷺ ثوبان ؓ ته هيڅ قسم زورنه ورنکړه سره د دے چه ثوبان ؓ سختے اُوکړه ددے کافر سره، نو دا عظيم دليل شو پدے خبره چه دا د دين لويه مسئله ده چه څوك الفاظ استعمالوی نو د هغهٔ سره دا عمل پکار دے۔

٤- **خلورمه** ترے دا ښکاره معلومه شوه چه د «يامحمد» لفظ استعمالول د يهودو کار دے، دليل پرے دا

لفظ دے (اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ) چه زمونږ يهودو دا طريقه ده چه دے نبی ته به مونږ په خپل نوم آواز کوو نو اُوس سوچ اُوکړه چه د يهودو د اعمالو او اخلاقونه مونږ او تاسو رسول الله ﷺ نهٔ يو منع کړی ؟ولے نهٔ، (لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ) (اخرجه البخاری والترمذی، مشکوة ۱/ ۳۰)

تاسو به د يهودو او نصارئ د طريقو تابعداری شروع کړی او د هغوی سره به برابر شی لکه يوه چپړه چه د بلے چپړے سره برابريږی، دا فرمان د رسول الله ﷺ صادق او رشتينی دے، چه دے امت په هرڅه کښں د يهودو اتباع اُوکړه تردے چه بے ادبی کښں هم اُوکړه، او د خپل نبی نوم ئے واخستو چه د هغے نه منع راغلے ده۔ والله المستعان۔

دا حديث په بل سند سره په مسند ابوعوانه (۱/ ۲۹۳) کښں هم اُوګوره په مذکوره الفاظو باندے۔ د ثوبان ؓ نه نقل شوے دے۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **دویم حدیث**:

ـه هغه مخکښ په دویم دلیل د قرآن کښ ذکر شوے
شارةً اوس تفصیل د هغې واوره ! ـ

ال الْإِمَامُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ، حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، حَدَّثَنَا
ى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيْ سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنِ الْأَقْرَعِ بْنِ
سٍ أَنَّهُ نَادَى رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَفِيْ
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اِنَّ حَمْدِيْ لَزَيْنٌ
مِّيْ لَشَيْنٌ فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

سند احمد ج٣٩٤/٦/ و٤٨٨/٣) ورواه الترمذی
سراً (١٦٢/٢) کذا فی تفسیر ابن کثیر (٢٠٨/٢)

ـرع بن حابس ؓ رسول الله ﷺ ته آواز اوکړو په
حمد، یا محمد» سره، او په روایت د ترمذی کښ دی :
ول الله»، او رسول الله ﷺ په حجره کښ وو او هرکله
هر راغے نو دے سرې ورته اُووئیل چه زۀ د چا صفت
، ښائسته کیږی او چه د چا بدی بیان کړم هغۀ بد
کیږی، رسول الله ﷺ اُوفرمایل : دا صفت والا ذات
، عزوجل دے)، او دا صحیح حدیث دے۔

صحیح الترمذی للالبانیؒ (١٠٧/٣)

نو الله پاک دا آیت نازل کړو چه کوم کسان رسول الله ﷺ ته په «یامحمد» سره یا په «یارسول الله» سره غائبانه چغې وهی، هغۀ بے عقله او جاهلان دی، ددے حدیث نه دا مسئله معلومه شوه چه «یامحمد» خو بے ادبی ده کۀ رسول الله ﷺ حاضر وی او کۀ په پرده کښ وی۔

«یارسول الله» وئیل هم ناروا دی کۀ رسول الله ﷺ غائب وی او اخوا د دیوال وغیره نه وی یعنی چه انسان هغۀ ته چغې وهی او کۀ مخامخ ورته یا نبی الله، یا رسول الله" په ادب او آرام سره اُووائی نو جائز ده بلکه ماموربه ده۔

٣- **دریم دلیل** : حدیث د تشهد دے چه هغۀ د ابن مسعود ؓ نه نقل شوے دے، پدے طریقه :

(عَلَّمَنِيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ التَّشَهُّدَ كَفِّيْ بَيْنَ كَفَّيْهِ كَمَا
يُعَلِّمُنِي السُّوْرَةَ مِنَ الْقُرْآنِ اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ،
اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ الخ

(اخرجه الامام احمد فی مسنده ٤١٤/١ بهذا اللفظ والبخاری ١٧٦/٤) ومسلم (١٤/٢) وابن ابی شیبة فی المصنف (١١٤/١)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائی: چه رسول الله ﷺ ما ته تشهد یعنی التحیات لله داسے را اُوخودله لکه یو سورة د قرآن کریم چه به ئے څرنګ راخودلو یعنی ډیر اهتمام سره ئے راته دا تعلیم راکړو چه داسے اُووایه «التحیات لله والصلوة والطیبات السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته» تر آخره۔

دا حدیث په مسند ابی عوانه کښ (۲/۲۲۸، ۲۲۹ او بخاری ۱/٤۷) او دغه شان په السنن الکبریٰ للبیهقی (۲/۱۳۸) کښ هم دے۔

لیکن دا الفاظ ورسره په صحیح سندونو سره زیات کړے شوی دی، (وَهُوَ بَيْنَ اَظْهُرِنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ) (یعنی مونږ به داسے الفاظ وئیل په تشهد کښ السلام علیك ایها النبی کله چه رسول الله ﷺ ژوندے وو او کله چه وفات شو نو مونږ صحابه کرامؓ به په تشهد کښ داسے وئیل: (السلام علی النبی) یعنی خطاب به مو رسول الله ﷺ ته نهٔ کولو، او دا خبره ښکاره ده چه صحابه کرامؓ د ځان نه دین نهٔ دے جوړ کړے بلکه دا خبره به هغوی ضرور د رسول الله ﷺ نه اَوریدلی وی۔

او په دے خبره دویم قوی دلیل هغه المصنف لعبد الرزاق (۲/۲۰٤) راوړیدے، دارنګه کنز العمال ذکر کړیدے (٤/٤٦٦٨) : قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ اَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ اَخْبَرَنِىْ عَطَاءٌ اَنَّ الصَّحَابَةَ كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ وَالنَّبِيُّ ﷺ حَيٌّ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ فَلَمَّا مَاتَ قَالُوْا اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ).

وهذا اسناد صحيح صححه الحافظ ابن حجر فى فتح البارى (۲/۳۱٤) وغيره.

(عطاء رحمه الله فرمائی: صحابه کرامؓ به «السلام علیك ایها النبی» د رسول الله ﷺ په ژوند کښ وئیلو او کله چه هغهٔ وفات شو نو هغوی به داسے الفاظ فرمایل: «السلام علی النبی» .

او دا د ټولو صحابه کرامؓ عمل او ګویا کښ د ټولو صحابو دا احساس وو چه ددے لفظ نه څوك غلطه فائده وانخلی، لکه ددے زمانے جاهلان د هرے کرخے نه استدلالات کوی صحیح او غلط دلیل نهٔ ګوری خو کتاب ترے ډك کوی۔

دارنګه امام مالك په الموطأ (۱/۷۳) کښ د ابن عمر رضی الله عنه نه نقل کړی دی چه هغه به داسے الفاظ لوستل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(اَنَّــهُ كَــانَ يَتَشَهَّــدُ فَيَقُــوْلُ اَلسَّلَامُ عَــلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ) باسناد صحيح على شرط الشيخين)

دارنګـه المصنف لعبد الرزاق کښې د ابن الزبير او د ابن عباس روايت هم اوګوره (۲/۲۰۳) چه هغوی به هم داسې الفاظ لوستل: السلام على النبی ورحمة الله وبركاته الخ۔

دا روايت د طحاوی په کتاب معانی الآثار کښې هم اُوګوره (۱/۱۸۰) ليکن مختصر دے۔

دارنګـه اُوګوره روايت د عائشه رضی الله عنها په المصنف لابن ابی شيبة (۱/۱۱۵) او په مسند السراج (۲/۱/۹) او الملخص فی الفوائد (۱۱/۵۵) بسندين صحيحين عَنْ عَائِشَةَ اَنَّهَا كَانَتْ تُعَلِّمُهُمُ التَّشَهُّدَ فِي الصَّلَاةِ اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ)

عائشے رضی الله عنها به دا قسم تشهد شاګردانو او تابعينو ته خودلو «السلام على النبی»۔

(وَلَاشَكَّ اَنَّ عُدُوْلَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ مِنْ لَفْظِ الْخِطَابِ عَلَيْكَ اِلَى لَفْظِ الْغَيْبَةِ (عَلَى النَّبِيِّ) اِنَّمَا بِتَوْقِيْفٍ مِنَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِاَنَّهُ اَمْرٌ تَعَبُّدِيٌّ لَا مَجَالَ لِلرَّأْيِ وَالْاِجْتِهَادِ فِيْهِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ كَذَا ذَكَرَ هٰذِهِ الْفَوَائِدَ مَعْ شَيْءٍ يَسِيْرٍ مِنَّا الْعَلَّامَة

الْمُحقق الالبانی فی کتابه القيم ارواء الغليل ۲/۲۷) رقم الحديث (۳۲۱) وکذا فی صفة الصلوة له ص (۱۷۱).

حاصل دا دے چه په تشهد کښې دوه قسمه الفاظ نقل دی په صحيح رواياتو کښې اول: (السلام عليك ايها النبی) او دويم (السلام على النبی) ليکن دا الفاظ پس د وفات د رسول الله ﷺ نه صحابه کرامو ذکر کول، د دے دويم روايت فائده خو معلومه ده چه صحابه کرامو د شرك د بندولو دپاره حتی الوسع کوشش کولو او د عوام الناس د اَوهامو د ختمولو دپاره ئے الفاظ مو همه ختمول۔

بلـه دا چه هغوی غائب ته آواز نهٔ کولو په «يارسول الله» او نهٔ په «يامحمد» سره او هرچه اول روايت دے نو هغهٔ هم صحيح دے ليکن دا استدلال ترے کول چه غائب ته آواز کول جائز دے، غلط استدلال دے۔

اُوګوره (فضل الله الصمد فی توضيح الادب المفرد ۲/۴۵۲/۴۵۵).

هغه داسے جواب کړيدے چه دا امر تعبدی دے لکه څنګه چه مونږ په قرآن کښې يا فرعون او يا هامان وايو نو زمونږ خطاب مقصود نهٔ دے بلکه د الله تعالیٰ حکم دے نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ئے مونږ استعمالوو۔ دویم دا چه دا خطاب حکائی دے حکایت دے د نبی لله د وینا نه چه هغه داسے وئیلی دی نو مونږه ئے هم دغسے وایو او خطاب پکښې مقصود نهٔ دے۔ دریم دا چه دا د نبی ﷺ پورے خاص دے۔ پدے کښې قیاس نهٔ جاری کیږی۔ لکه دا خبره حافظ ابن حجر په فتح الباری (١١/٤٨) کښې ثابته کړیده۔

کما حقق ذلك فضل الله فی شرح الادب المفرد (٢/٤٥٢) و کذلك فی البراهین القاطعة (٢٢٠) لخلیل احمد السهارنفوری)

دارنګه ملا علی القاریؒ فرمائی:

وَبِهٖ يَظْهَرُ وَجْهُ الْخِطَابِ وَاَنَّهٗ عَلٰى حِكَايَةِ مِعْرَاجِهٖ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيْ آخِرِ الصَّلَاةِ الَّتِيْ هِيَ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِيْنَ.

(المرقاة شرح مشکوة ٢/٣٣١)

(یعنی په (ایها النبی) کښې د خطاب وجه دا ښکاره شوه چه دا حکایت دے د واقعے د معراج نه چه الله تعالیٰ په نبی ﷺ باندے (السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) سلام واچولو نو نبی ﷺ ورسره السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین زیات کړو نو دا د معراج د واقعے نه رانقل شو

او په مانځه کښې وینا ئے په مسلمانانو باندے لازم شوه ځکه چه مونځ هم د مؤمنانو معراج دے)۔

نو ملا علی قاری رحمه الله هم ددے شبهے جواب فرمائیلے دے چه دا خطاب مونږ او تاسو نهٔ کوو بلکه دا د الله تعالیٰ خطاب دے چه خپل نبی ته ئے کړیدے او مونږ ئے د عبادت په طور رانقل کوو۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح عقلی دلائل
او د محققینو علماؤ اقوال

(١) – اول قانون او دلیل واوره! محدثینو فرمایلي دي چه «یا محمد» آواز کول چرته صحیح حدیث کښ نقل نه شته او کومو روایاتو کښ چه «یامحمد» راغلي دے هغهٔ به یا قول د یهودی وی لکه دا مخکښ بیان شوی دی او یا به قول د منافق وی لکه ذو الخویصرة التمیمی چه «یامحمد» وئیلي وو.

کما فی المشکوة (٣٠٨/١) ومسلم (٣٤٠) والنسائی.

او یا به الله پاك خپل نبی ته په حدیث کښ «یامحمد» وئیلی وی، کما فی حدیث الترمذی والمشکوة (٧٠/١) عن ابن عباس ومعاذ وایضاً مشکوة (٤٨٩/٢)

او یا به کوم ملائك وئیلی وی کما فی حدیث جبریل فی بعض روایات النسائی (٢) او یا به جاهلانو بانډیچیانو دا لفظ وئیلی وی کما فی حدیث انس عند الشیخین.

(مشکوة ٥١٨/٢).

صحابه کرامو نه څوك صحیح نقل نشی پیش کولے، او ملا علی قاریؒ وائی کوم چه د صحابه کرامو نه نقل دی نو هغهٔ قبل التحریم وو.

اُوګوره مرقات (٥١/١) حدیث جبرئیل.

نو کوم کس چه دا الفاظ وائی نو هغه یا یهودی یا منافق یا جاهل دے یا به ځان ته ملائك وائی یا به ځان ته الله وائی (العیاذ بالله). د ملا علی قاریؒ عبارت دا دے او د هغه فائده واوره او دا مخکښې قاعده هم هغه صراحةً ذکر کړیده.

دارنګه البراهین القاطعة (٢٠/) او انجاح الحاجة هم راوړے ده (٧/١): (قَوْلُهُ وَقَالَ یَا مُحَمَّدُ: قِیلَ نَادَاهُ بِاسْمِهِ اِذِ الْحُرْمَةُ تَخْتَصُّ بِالْاُمَّةِ فِیْ زَمَانِهِ اَوْ مُطْلَقاً وَهُوَ مَلَكٌ مُعَلِّمٌ وَیُؤَیِّدُهُ قَوْلُهُ تَعَالٰی لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ کَدُعَاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضًا لِلْآدَمِیِّیْنَ فَلَا یَشْمُلُ الْمَلَائِکَةَ اِلَّا بِدَلِیْلٍ وَاَمَّا مَا وَرَدَ فِیْ بَعْضِ الصِّحَاحِ مِنْ نِدَاءِ بَعْضِ الصَّحَابَةِ بِاسْمِهِ فَذٰلِكَ قَبْلَ التَّحْرِیْمِ الخ)

(یعنی دا قول د جبریل چه یا محمد. وئیلے شویدی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی ﷺ ته ئې په نوم آواز اُوکړو ځکه چه حرام والے ددے
واز د هغه په زمانه کښ یا مطلقاً د امت پورے خاص دے
و هرچه جبریل دے نو هغه خو ملائك دے او ددے تائید دا
ے چه الله تعالیٰ بندګان منع کړیدی چه دے نبی ته داسے
واز مه کوئ ځنګه چه تاسو یو بل ته آوازونه کوئ نو دا
حکم ملائکو ته شامل نهٔ دے مګر په دلیل سره (او دلیل
خو نهٔ دے موجود) او د بعض صحابه کرامو نه چه په نوم
سره آواز راغلے دے نو هغه د حراموالی نه مخکښ زمانه
کښ وو) انتهیٰ الترجمة۔

دے عبارت نه دا فائده معلومه شوه چه «یامحمد» وئیل
دا په ابتداء د اسلام کښ جائز وو اُوس حرام شوی دی دا د
ملاعلی قاری حنفی قول دے چه دا جاهلان په ملا علی
قاری ډیرے حوالے ورکوی او حالانکه دا حقه مسئله د هغه
نهٔ منی۔

دویم دلیل دا دے:

چه کوم شخص چا ته آواز کوی او داسے ورته اُووائی چه
اے فلانکی، اے فلانکی! او روسته خبره نهٔ ذکر کوی نو
هغهٔ به ځومره خفه شی چه ته زما بے ادبی کوے او څه راته

نهٔ پیش کوے نو څوك چه «یامحمد» «یامحمد» وائی نو هغهٔ د رسول الله ﷺ ډیر سخت بی ادبی کونکی دی، او کهٔ یو سړے وائی چه زهٔ د محمد ﷺ نه مدد غواړم پس د وفات د هغهٔ نه نو دا په اتفاق د مسلمانانو سره مشرك دے، په دے خبره آیتونه او احادیث واوره:

١- الله تعالیٰ فرمائی: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذاً مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ﴾ (یونس١٠٦)

(مهٔ رابله سویٰ د الله نه هغهٔ څوك چه نهٔ فائده درکوی او نهٔ څهٔ ضرر، او کهٔ مخلوق ته دِے آواز اوکړو نو تهٔ به دغه وخت کښ د ظالمانو نه شے)

نو هر قسم مخلوق ته آواز کول ظلم دے کله چه ظاهری اسباب ورسره نهٔ وی۔

٢- الله فرمائی: ﴿وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُوْنَ﴾ (سورة الاحقاف آیت پاره٢٦)۔

(څوك لوئی ګمراه دے د هغهٔ چا نه چه رابلی سویٰ د الله نه هغهٔ چا لره چه هیڅ دعاء ورله نهٔ شی قبلولے او نهٔ ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد کولے شی) «من دون الله» لفظ عام دے، رسول الله ﷺ، ملائك، نیکان او بدانو ټولو ته شامل دے، سوچ اُوکړه !۔

٣- الله تعالیٰ فرمائی: ﴿قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدَانَا اللّٰهُ﴾

(سورة الانعام آیت ٧٠)

(اُووایه اے نبی ! آیا مونږ راوبلو سوئ د الله نه هغهٔ څوك چه نهٔ فائده راکولے شی او نهٔ ضرر او مرتد شو (کهٔ دا کار مو اُوکړو) پس د هغے نه چه الله راته هدایت کړے دے)

دے آیت نه معلومه شوه چه سوئ د الله نه بل چا ته په غیر د څهٔ ظاهری سبب نه آواز کول د مرتدانو او کافرو کار دے، قرآن کریم دا خبره کړیده۔ زهٔ ئے د ځان نه نهٔ کوم۔

٤- بل آیت اُوګوره

﴿اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَائَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ﴾

(سورة الفاطر پ ٢٢)

(الله تعالیٰ فرمائی: که چرته دے مخلوق نه تهٔ اُوغواړے نو اول ستا خبره نهٔ اَوری، او کهٔ بالفرض وائے وری نو ستا

دعاء نشی قبلولے (حاجت نشی پوره کولے) او قیامت کښی به ستاسو ددے شرك نه انکار کوی)

دے آیت نه معلومه شوه چه نبی ﷺ یا بل ولی الله ته آواز کول د استغاثے او مدد دپاره شرك دے۔ دارنګه نور آیتونه ډیر زیات دی، قرآن کریم لوئی دلیل دے، لیکن ددے جاهلانو په نزد د کتابچو حوالے او د شروح او حواشی حوالے د قرآن نه هم زیاتے معتبرے دی۔ والله المستعان۔

دارنګه اُوګوره حدیث د سیدنا عبد الله بن عباس رضی الله عنهما چه په هغے کښی دا دی :

(اِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللّٰهَ وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ الحديث)

(ترمذی ٧٨/٢) وقال حديث حسن صحيح انظر رياض الصالحين ص (٦٥) رقم (٦٣) وصحيح الترمذی للالبانی ٣٠٨/٢) مشكوة (٤٥٣/٢) رقم الحديث (٥٣٠٢)

(عبد الله بن عباسؓ فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره یو ځل په سورلئ سور وم، نو رسول الله ﷺ راته څهٔ وصیتونه اُوکړل چه یو وصیت دا وو چه سوال کوے نو د الله پاك نه سوال کوهٔ ! او چه مدد غواړے نو صرف د الله نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد غواړه)

دا د رسول الله ﷺ تعلیم دے چه آواز د حاجت غوختلو دپاره صرف الله ته کوه او مدد هم د هغهٔ نه غواړه، او دا تعلیم به څکه ورکوی چه رسول الله ﷺ الله پاك په توحید او ایمان رالیږلے دے :

لِيُخْرِجَ الْعِبَادَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِبَادِ اِلٰى عِبَادَةِ رَبِّ الْعِبَادِ.

(کما فی حیاة الصحابة)

(چه بندګان د مخلوق د عبادت نه راوباسی او د خالق عبادت والا جوړ شی)

نو دا معلومه شوه چه «یارسول الله» ، او «یامحمد» وئیل د مدد غوختلو دپاره شرك دے او کهٔ یو سړے وائی چه زهٔ «یامحمد» شوقاً ذوقاً وایم لکه بعض جاهلان مفتیان دا قسم فتوے ورکوی نو مونږ وایو چه ددے مثال خو به داسے شی لکه پښتانه وائی : «د خرهٔ مینه لغته وی»

نو ستاسو شوق دا دے چه د الله د عظیم حکم نه خلاف اُوکړئ چه الله فرمائی: «یامحمد» مهٔ وایئ لکه دا خبره مخکښ مفصله بیان شوه نو «یامحمد» د جاهلانو وینا

ده۔

٣- دریم دلیل :

دا دے چه هغهٔ کسان چه دا مسئله د «یامحمد، یارسول الله» ثابته وی یا غائب ته آواز کول ثابتوی نو دده مقصد څهٔ دے ؟ ددے مسئلے نتیجه څهٔ ده؟۔

هغهٔ دا ده چه د خلقو به د الله د ذات نه یقین کټ شی او په مخلوق به ئے یقین پیدا شی چه دوی مالکان د نفع او ضرر دی او دا ثابتول د شرك ثابتول دی نو عاقبت به دا شی چه ډیر خلق به ګمراه شی۔

پس د علماؤ د کتابونه اُوګوره چه په هغے کښ د «یارسول الله» او د «یامحمد» او غائب ته آواز کول رد وی۔

١- اُوګوره البراهین القاطعة فی الرد علی الانوار الساطعة لخلیل احمد محدث سهارنپور تفصیلاً ص (٢٢٠/٢٢٨) سره د جوابونو د دلائلو د دوی نه۔

٢- دارنګه محدث رشید احمد ګنګوهی خپله فتاوی رشیدیه (١/٦٢) کښ لیکلی دی :

سوال : یارسول اللہ" دور سے یا نزدیک قبر شریف سے پکارنا جائز ہے یا نہیں؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب : جب انبیاء علیہم الصلاۃ والسلام کو علم غیب نہیں تو یارسول اللہ'' کہنا بھی ناجائز ہوگا، اگر یہ عقیدہ کر کے کہیں کہ وہ دور سے سنتے ہیں بسبب علم غیب کے تو خود کفر ہے اور جب یہ عقیدہ نہیں تو کفر نہیں مگر کلمۂ کفر مشابہ بکفر ہے الخ۔

د عبارت مطلب دا دے چه یارسول الله ﷺ وئیل پدے عقیده چه هغهٔ عالم الغیب دے نو دا سرے کافر دے او کهٔ دا عقیده نهٔ ساتی نو کلمه مشابه بالکفر ئے اُووئیله۔

۳- دارنګه اُوګوره انجاح الحاجة علی هامش ابن ماجه للشیخ عبد الغنی المجدد الدهلوی ثم المدنی (۷/۱) حاشیه (۸) فی حدیث جبرئیل :

قَوْلُهٗ یَا مُحَمَّدُ : لَعَلَّ هٰذَا نَقْلٌ بِالْمَعْنٰی فَاِنَّ النِّدَاءَ بِیَامُحَمَّدُ لَایَجُوْزُ لَهٗ عَلَیْهِ السَّلَامُ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی : لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ کَدُعَاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضًا، وَقِیْلَ الْخِطَابُ اَیْ خِطَابُ اللّٰهِ مَخْصُوْصٌ بِبَنِیْ آدَمَ لَا بِالْمَلَائِکَةِ وَکَانَ نُزُوْلُ جِبْرِیْلَ لِتَعْلِیْمِ الْاُمَّةِ فَیُنَاسِبُ اَنْ یُنَادِیَ بِمَا یَجُوْزُ لَهَا الخ وَیُؤَیِّدُ الْاَوَّلَ الْحَدِیْثُ الْآتِیْ فَاِنَّ فِیْهِ النِّدَاءَ بِیَارَسُوْلَ اللّٰهِ.

(مطلب دا دے چه «یامحمد» وئیل نهٔ دی جائز او کوم حدیث د جبرئیل کښې چه راغلی دی چه جبرئیل «یامحمد» اُووئیلو نو صحیح دا ده چه هغه روایت

بالمعنیٰ دے یعنی جبرئیل اصل کښې یارسول الله وئیلے دے او راویانو بدل کړے په «یارسول الله» سره دلیل پرے دویم حدیث دے په ابن ماجه کښې۔

٤- دارنګه فتوی دا مام نوویؒ شارح مسلم ده۔

(قَوْلُهٗ یَا مُحَمَّدُ : قَالَ الْعُلَمَاءُ لَعَلَّ هٰذَا کَانَ قَبْلَ النَّهْیِ عَنْ مُخَاطَبَةِ النَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاِسْمِهٖ قَبْلَ نُزُوْلِ قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰی : لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ الآیة، عَلٰی اَحَدِ التَّفْسِیْرَیْنِ اَیْ لَاتَقُوْلُوْا یَامُحَمَّدُ بَلْ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ وَیَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَحْتَمِلُ اَنْ یَکُوْنَ بَعْدَ نُزُوْلِ الآیَةِ وَلَمْ تَبْلُغِ الآیَةُ هٰذَا الْقَائِلِ) (شرح مسلم ۱/ ۳۰)۔

(ټولو علماؤ وئیلی دی چه دا «یامحمد» مخکښې د منع نه وئیل شوے دے، او یا دا چه دے بعض کسانو ته دا آیت نهٔ وو رسیدلے۔ مطلب دا چه «یامحمد» منع دے په نزد د ټولو مسلمانانو۔

۵- دارنګه اُوګوره احسن الفتاوی د شیخ رشید احمدؒ (۱/ ۳٦٤) :

(مروجہ صلاۃ وسلام مثل یارسول اللہ یا حبیب اللہ بدعات کے مجموعہ ہے

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضيلاً)۔

مطلب دا شو چه الصلاة والسلام عليك يارسول الله او ا حبيب الله وئيل په اُوچت آواز سره مخکښې د اذان نه يا وستو دا مجموعه د بدعاتو منكراتو ده۔

دے باره کښې ملاعلي القاري په مرقات (٢/١٦١) کښې يکي : (فَمَا يَفعَلُهُ المُؤَذِّنُونَ الآنَ عَقِبَ الأَذَانِ مِنَ الإِعلَان الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ مِرَاراً اَصلُهُ سُنَّةٌ وَالكَيفِيَّةُ بِدعَةٌ لِاَنَّ رَفعَ صَّوتِ فِي المَسجِدِ وَلَو بِالذِّكرِ فِيهِ كَرَاهِيَّةٌ وَقَالَ فِي ٠ ١٧١/١) : بِاَنَّ رَفعَ الصَّوتِ فِي المَسجِدِ وَلَو بِالذِّكرِ رَامٌ) ۔

o– ملاعلي قاريؒ فرمائي :

«يارسول الله» او «ياحبيب الله» د اذان نه روستو په چت آواز سره وئيل بدعت دے بلكه سنت دا ده چه اللهم سل على محمد الخ به هر شخص ځان سره پټ وائي كه چه جهر سره ذكر په مساجدو كښې حرام دے۔

o– فتح المجيد (١/١٦٥) کښې دي :

(قَالَ عَلَيهِ السَّلَامُ : اِنَّهُ لَا يُستَغَاثُ بِي وَاِنَّمَا يُستَغَاثُ بِاللّٰهِ) الطبراني عن عبادة بن الصامت).

البريلوية د شيخ احسان الهي ظهير ص (٩/٨) هم اُوګوره۔

(استغاثه په نبي سره حرام ده، استغاثه به صرف په الله سره کولے شي)

شيخ الاسلام ابن تيميةؒ عالم علماء الاعلام په خپله فتاوى (١/٣٥٩) و (٢٧/٨١) كښې په مختلف مواضعو كښې ليكي :

(وَمِن اَعظَمِ الشِّركِ اَن يَّستَغِيثَ الرَّجُلُ بِمَيِّتٍ اَو غَائِبٍ كَمَا ذَكَرَهُ السَّائِلُ وَيَستَغِيثُ بِهِ عِندَ المَصَائِبِ يَقُولُ يَا سَيِّدِي فُلَانٌ كَاَنَّ يَّطلُبَ مِنهُ اِزَالَةَ ضُرِّهِ اَو جَلبَ نَفعِهِ، وَهٰذَا حَالُ النَّصَارىٰ فِي المَسِيحِ وَاَحبَارِهِم وَرُهبَانِهِم وَمَعلُومٌ اَنَّ خَيرَ الخَلقِ وَاَكرَمَهُم عَلَى اللّٰهِ نَبِيُّنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَاَعلَمَ النَّاسِ بِقَدرِهِ وَحَقِّهِ اَصحَابُهُ وَلَم يَكُونُوا يَفعَلُونَ شَيئاً مِن ذٰلِكَ لَا فِي مَغِيبِهِ وَلَا بَعدَ مَمَاتِهِ الخ).

(فرمائي: لوئي شرك دا دے چه سړے مړي ته يا غائب ته آواز اُوکړي د مصيبت په وخت چه اے سيدي فلان مثلاً يارسول الله يا محمد، يا بابا، يا شيخ عبد القادر جيلاني يا سيد على هجويري دا قسم الفاظ استعمالول د مشركانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل دے او دا د عیسایانو (نصاراؤ) طریقه ده او دا معلومه
چه صحابه کرامؓ ډیر ښهٔ پیژندونکی وو د رسول الله ﷺ
ر او حقونو لره او هغوی رسول الله ﷺ ته پس د مرګ
ا قسم آوازونه نهٔ دی کړی)۔

دا د شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ د عبارت حاصل دے، اګرکه
ـا هلان شیخ الاسلام نهٔ منی او غلط نسبتونه ورته
ی خلاف کوی د دے قول د الله تعالیٰ نه :

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

و دوی ورته ځکه بد ګوری چه د دوی زړونه ئے سیزلی
او د دوی په ګمراهئ ئے پوره رد کړے او ګمراهی ئے ورله
ضحه کړے ده۔

٤ – څلورم دلیل :

دا دے چه «یارسوؐل الله» «یامحمد» وئیل به یا دین کښ
او ددے وئیل به ثواب لری او یا به ثواب نهٔ لری، مکروه
بدعت به وی، کهٔ چرته دین وی او ثواب لری نو تاسو دلیل
ش کړئ د قرآن او سنت نه ځکه هر عبادت لپاره اصل وی
دین کښ نو راوړئ یو دلیل که تاسو رشتینی یئ او یا به
عت او مکروه وی او د بدعت نه ځان ساتل فرض دی۔

شیخ سرفراز خان صاحب په «اخفاء الذکر» کښ لیکی
(ہاں اگر کوئی شخص یارسول اللہ کے الفاظ سے آنحضرت ﷺ کو حاضر ناظر
سمجھ کر یہ پڑھے یا آپ سے مدد مانگے تو البتہ ناجائز ہے)

مفتی الدیار السعودیة علامه عبد العزیز بن عبد الله
بن باز په څهٔ اشعارو رد کوی چه هغهٔ د کویت نه په یوه
مجله کښ شائع شوی وو۔

يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ عَالِمًا يَشْعَلُ الْحَرْبَ وَيُعْلِيْ مِنْ لَظَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً فِيْ ظَلَامِ الشَّكِّ قَدْ طَالَ سَرَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً الخ ۔

نو شیخ ابن باز پرے داسے رد کوی :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ! هٰكَذَا وَجَّهَتْ هٰذِهِ الْكَاتِبَةُ نِدَائَهَا وَاسْتِغَاثَتَهَا اِلَى الرَّسُوْلِ ﷺ طَالِبَةً مِنْهُ اِدْرَاكَ الْاُمَّةِ بِتَعْجِيْلِ النَّصْرِ نَاسِيَةً اَوْجَاهِلَةً اَنَّ النَّصْرَ بِيَدِ اللّٰهِ وَحْدَهٗ لَيْسَ ذٰلِكَ بِيَدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا غَيْرِهٖ مِنَ الْمَخْلُوْقَاتِ كَمَا قَالَ اللّٰهُ سُبْحَانَهٗ فِيْ كِتَابِهِ الْمُبِيْنِ :
وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ الآية)

(الله اکبر ! (تعجب دے) دے کاتبے خپل آواز او فریاد پیغمبر ته متوجه کړیدے او د هغه نه غواړی چه امت ته په جلتئ سره مدد ورکړی، نو دا یا ددے خبرے نه جاهله ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

...ا ترے هیره شوے ده چه مدد خو صرف او صرف د الله په
...لاس کښې دے، دا د نبی علیه السلام او د نورو مخلوقاتو په
...لاس کښې نهٔ شته لکه څنګه چه الله په خپل کتاب مبین
...کښې فرمائی : (او نهٔ دے مدد مګر صرف او صرف د الله
...غالب حکمتونو والا نه دے) آه۔

بیا هغه ډیر آیاتونه او احادیث ذکر کړی دی چه د هغے
...نه تقریباً یوه رساله جوړیږی چه هغه په کتاب (اِقَامَةُ
...الْبَرَاهِيْنِ عَلٰى حُكْمِ مَنِ اسْتَغَاثَ بِغَيْرِ اللّٰهِ اَوْ صَدَّقَ الْكَهَنَةَ
...وَالْعَرَّافِيْنَ وَالْمُشَعْوِذِيْنَ) کښې ذکر دی۔

ددے رسالے حاصل دا دے چه یارسول الله ته غائبانه چغه
...وهل لوئی شرك دے او دا فتوی د سعودی علماؤ ده۔

په اقامة البراهين (۳۷) کښې یوه بله فتوی :

(قَدْ جَاءَ كِتَابٌ مِنْ بَعْضِ الْاِخْوَةِ اِلَى مُفْتِى الدِّيَارِ السَّعُوْدِيَّةِ
...وَفِيْهِ : هَلْ يَجُوْزُ اَنْ يَّقُوْلَ الرَّجُلُ يَا اَقْطَابُ يَا اَغْوَاثُ يَا اَسْيَادُ
...يَا سَبْعَةَ خُذُوْهُ، يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَغِثْنَا وَاَمْثَالُ هٰذِهِ الْاَذْكَارِ الْخَبِيْثَةِ
...وَهَلْ يَجُوْزُ الصَّلَاةُ خَلْفَ هٰؤُلَاءِ ؟

الجواب : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَحْدَهٗ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ
...لَا نَبِيَّ بَعْدَهٗ وَعَلٰى آلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَمَنِ اهْتَدٰى بِهِمْ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ

اَمَّا بَعْدُ : فَاِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى خَلَقَ الْخَلْقَ لِيَعْبُدُوْهُ دُوْنَ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَلِيَخُصُّوْهُ بِالدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغَاثَةِ وَالذَّبْحِ وَالنَّذْرِ وَسَائِرِ الْعِبَادَاتِ وَقَدْ بَعَثَ الرُّسُلَ بِذٰلِكَ وَاَمَرَهُمْ بِهٖ وَبِذٰلِكَ اَنْزَلَ اللّٰهُ الْكُتُبَ السَّمَاوِيَّةَ الَّتِىْ اَعْظَمُهَا الْقُرْآنُ الْكَرِيْمُ بِبَيَانِ ذٰلِكَ وَالدَّعْوَةِ اِلَيْهِ وَتَحْذِيْرِ النَّاسِ مِنَ الشِّرْكِ بِاللّٰهِ وَعِبَادَةِ مَا سِوَاهُ وَهٰذَا هُوَ اَصْلُ الْاُصُوْلِ وَاَسَاسُ الْمِلَّةِ وَالدِّيْنِ وَهُوَ مَعْنٰى شَهَادَةِ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ لِاَنَّ مَعْنَاهَا لَامَعْبُوْدَ بِحَقٍّ اِلَّا اللّٰهُ فَهِىَ تَنْفِى الْاُلُوْهِيَّةَ وَهِىَ الْعِبَادَةُ عَنْ غَيْرِ اللّٰهِ وَتُثْبِتُ الْعِبَادَةَ لِلّٰهِ وَحْدَهٗ دُوْنَ مَا سِوَاهُ مِنْ سَائِرِ الْمَخْلُوْقِ وَالْاَدِلَّةُ عَلٰى ذٰلِكَ كَثِيْرَةٌ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ ثُمَّ ذَكَرَهَا مُفَصَّلًا (من ۲۳)

(یو خط د بعض مسلمانانو نه د سعودی مفتی ته راغلو په هغے کښې ئے دا سوال کړے و چه آیا دا جائز دی چه یو سړے داسے اُووائی : اے اقطابو، اے اغواثو، اے سردارانو اے اُووه اولیاؤ زما مدد اُوکړئ او اے رسول الله زما فریادرسی اُوکړه۔ او دغه شانو څوك چه دا وائی نو آیا د هغوی پسے روستو مونځ کیږی او که نهٔ ؟ نو هغوی داسے جواب ورکړو چه الله تعالیٰ ټول مخلوقات ددے دپاره پیدا کړیدے چه د خالص د الله تعالیٰ عبادت اُوکړی او صرف او

(c) ketabton.com: The Digital Library

صرف د هغه نه دعاء اُغواړی او هغه ته فریاد اُوکړی او ذبح و نذر او منښته صرف د هغه په نوم اُوکړی غرض هر قسم عبادت الله تعالیٰ دپاره خالص کړی او پدے کښ مخلوق د الله تعالیٰ سره شریك نکړی او الله تعالیٰ په همدے خبره رسولانو دنیا ته رالیږلی دی او هغوی ته ئے پدے باندے حکم فرمائیلے دے۔ او ددے مسئلے د بیان او د دعوت دپاره الله تعالیٰ آسمانی کتابونه نازل کړیدی چه په هغوی کښ لوئی کتاب قرآن کریم دے هغه د شرك کولو نه د الله تعالیٰ سره او عبادت د غیر الله نه خلق یرولی دی۔ او دا د ټولو مسائلو بنیادی مسئله ده او د دین اسلام بنیاد په همدے باندے دے او همدا مقصد د کلمے د توحید دے ځکه چه په کلمه کښ دوه جزئین دی یو جزء د غیر الله نه د عبادت نفی کوی او بل جزء کښ د الله تعالیٰ دپاره عبادت ثابتوی او پدے باندے د قرآن او حدیث نه بیشماره دلائل دی چه هغه ئے ذکر کړیدی۔ آه)

ددے **فتوے** حاصل دا دے چه عبادت د الله پاك پورے خاص دے هرقسم مخلوق چه وی هغوی ته غائبانه چغه وهل شرك دے، شرك څه بښکریږی نۀ لږی همدغه شے دے۔

عبد الرحمن بن حسن بن الشیخ محمد بن عبد الوهابؒ په خپل کتاب «بیان المحجة فی الرد علی اللجة» کښ فرمائی :

قَالَ شَيْخُ الْإِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ فِي الرَّدِّ عَلَى الْبَكْرِيِّ نَحْنُ نُطَالِبُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَأْتُوا بِالْاَدِلَّةِ عَلٰى اَنْ شَرَعَ لِخَلْقِهٖ اَنْ يَسْأَلُوا مَيِّتاً اَوْ غَائِباً وَاَنْ يَّسْتَغِيْثُوا بِهٖ سَوَاءً كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ قَبْرِهٖ اَوْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ قَبْرِهٖ بَلْ نَقُوْلُ سُؤَالُ الْمَيِّتِ وَالْغَائِبِ نَبِيًّا كَانَ اَوْ غَيْرَ نَبِيٍّ مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ الْمُنْكَرَةِ بِاتِّفَاقِ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ لَمْ يَأْمُرِ اللّٰهُ بِهٖ وَلَا رَسُوْلُهٗ وَلَا فَعَلَهٗ اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ لَهُمْ بِاِحْسَانٍ وَلَا اسْتَحَبَّهٗ اَحَدٌ مِنْ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ فَاِنَّ اَحَداً مِنْهُمْ مَا كَانَ يَقُوْلُ اِذَا اَنْزَلَهٗ بِهِمْ شِدَّةٌ اَوْ عَرَفَتْ لَهُمْ حَاجَةٌ لِمَيِّتٍ يَا سَيِّدِيْ فُلَانٌ اَنَا فِيْ حَسْبِكَ اَوِ اقْضِ حَاجَتِيْ كَمَا يَقُوْلُ بَعْضُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ لِمَنْ يَدْعُوْنَهُمْ مِنَ الْمَوْتٰى وَالْغَائِبِيْنَ وَلَا اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ اسْتَغَاثَ بِالنَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهٖ وَلَا بِغَيْرِهٖ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ الخ.

ددے عبارت حاصل دا دے چه ټول امت مسلمه پدے اتفاق دے چه غائب ته یا مړی ته آواز کول نبی وی او که غیر نبی وی حرام او ناروا دی او یو مسلمان دا قسم عمل نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي کړي په صحابه کرامو او تابعین عظامو کښې نو اُوس
څوك چه د هغوی نه روستو یو عمل ایجاد کوی نو دا د
رسول الله ﷺ نه ځان ښۀ ګڼړی او د صحابه کرامو او
تابعینو نه ځان اُوچت ګڼړی۔ والله المستعان۔

دا یو څو دلائل ما په جلتئ سره د علماؤ د کتابونو نه
رانقل کړی وو، دے باره کښې ډیر دلائل دی چه هغۀ لوئی
لوئی علماؤ ته معلوم دی او د هغوی کتابونه ترے ډك دی،
خصوصاً د احادیثو کتابونه نو هغے ته رجوع پکار ده۔ دا
رساله خو صرف د طالبِ انصاف دپاره اُولیکلے شوه او د
هغۀ جاهلانو د مقابلے دپاره چه هغوی عوام الناس ګمراه
کوی نو دا رساله هر مُلا او امی ته په آسانئ سره فائده
ورکوی۔

اَسْئَلُ اللّٰه سُبْحَانَهٗ اَنْ یَّتَقَبَّلَهَا مِنِّیْ وَیَنْفَعَ بِهَا الْمُسْلِمِیْنَ
آمِیْن۔

د مبتدعینو د شبهاتو جوابات

اوله شبهه : چه حدیث ضریر البصر کښې د« یامحمد» لفظ راغلے دے نو هغۀ دوی دلیل ګرځولے دے او هغۀ حدیث په ترمذی، ابن ماجه او المستدرك وغیره کښې راغلے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دے حدیث کښې د علماؤ دوه قوله دی۔ اول د علامه سهوانیؒ دے چه هغۀ په صیانة الانسان ص (۱۲۵) کښې فرمائی : دا حدیث ضعیف دے ځکه ددے په سند کښې (ماهان بن عیسٰی) سیء الحفظ دے (وَثَّقَهٗ جَمَاعَةٌ وَضَعَّفَهٗ آخَرُوْنَ بِسُوْءِ حِفْظِهٖ وَكَثْرَةِ اَوْهَامِهٖ)

دارنګه ابوجعفر المدنی الانصاری المؤذن پکښې مجهول راوی دے، (وَقَالَ عَلِیٌّ : اِنَّهٗ لَایُعْرَفُ رِوَایَةُ شُعْبَةَ عَنْ اَبِیْ جَعْفَرِ الْمَدَنِیِّ هٰذَا وَلَا رِوَایَةَ لِاَبِیْ جَعْفَرٍ هٰذَا عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَیْمَةَ) ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲– دویم قول : شیخ الاسلام ابن تیمیۃ په فتاویٰ (۱/۱٦۷) او شیخ محدث البانیؒ په صحیح ابن ماجه، صحیح الجامع الصغیر، مشکوة المصابیح کښې فرمائی : دا حدیث صحیح دے لیکن ددے نه په مخلوق باندے استغاثه کولو استدلال خطاء دے ځکه پدے کښې خو د ژوندی سړی په دعاء وسیله شوے ده لکه په هغے کښې داسے الفاظ دی :

(اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ یُّعَافِیَنِیْ).

(اے د الله نبی ! د الله نه اُوغواړه چه ما روغ کړی)

(کذا فی اوضح الاشارة فی الرد علی من اجاز الممنوع من الزیارة ص (۲۸۱) ۔

او کلمه د «یامحمد» نه خو قرآن کریم منع کړیده نو د هغے جائز کول پدے حدیث چه ډیر احتمالات لری د قرآن خلاف دے۔

بله وجه دا ده چه دا آواز مخامخ کړے شوے دے نو پدے باندے استدلال کول چه نداء غائب ته جائز ده – دا غلطه خبره ده، کما فعل البلخی۔

علامه عبد السلام خضر الشقیریؒ په السنن

والمبتدعات (۲٦۰) کښې لیکی :

وَحَدِیْثُ الْاَعْمٰی اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَاَتَوَسَّلُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّكَ اَلْحَدِیْثُ صَحِیْحٌ غَرِیْبٌ وَهُوَ تَوَسُّلٌ بِدُعَاءِ النَّبِیِّ ﷺ فَقَدِ اسْتَجَابَ اللّٰهُ دُعَاءَهٗ فَرَدَّ بَصَرَ الضَّرِیْرِ فَهُوَ مُعْجِزَةٌ لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ عَظِیْمَةٌ)۔

یعنی دے حدیث کښې د رسول الله ﷺ معجزه ذکر ده او آوازونه غیر الله ته پکښې نشته)۔

او دارنګه په البراهین القاطعة کښې خلیل احمدؒ لیکلی دی:

اقول: اس قصه میں تو خود فخر عالم زنده اس عالم میں تھے اور آپ ﷺ کے ہی حکم سے یه عمل ہوا تھا آپ ﷺ کی خدمت میں ہی حاضر تھے الخ ص (۲۲۲)

د عبارت حاصل دا دے چه پدے کښې غائب ته آواز نۀ شته بلکه رسول الله ﷺ مخامخ وو۔ او د هغه په حکم سره دا عمل شوے وو۔ اُوګوره التوسل للمحدث الالبانی۔

او هرچه «یامحمد» دے نو د هغے د وئیلو نه خو مخامخ او غائبانه قرآن کریم کښې منع شوے ده۔ نو دے حدیث کښې هیڅ دلیل نشته په جواز باندے۔

او دا حدیث شیخ محمد طاهرؒ په «البصائر» کښې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره تفصیل سره ضعیف کړیدے هلته ئے اُوګوره
(۱۳۵- ۱٤۰)

OOOOOOO

دویمه شبهه :

د دوی دا ده چه یو سړے به عثمان ؓ خوا ته د یو حاجت
دپاره راتلو خو هغهٔ به نهٔ پوره کیدو نو عثمان بن حنیف
ؓ ورته دغه دعاء د ضریر البصر اُوخودله نو حاجت ئے پوره
شو نو دے نه صراحةً معلومه شوه چه غائب ته آواز جائز
دے او دا حدیث طبرانی فی الصغیر، جامع الصغیر،
الترغیب والترهیب، مجمع الزوائد ، انجاح الحاجة شرح
ابن ماجه (۱۰۰) کښې هم راوړے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دا روایت سنداً
ضعیف دے، پدے روایت کښې یو راوی دے «روح بن
صداح» او هغهٔ ضعیف دے۔

(قَالَ ابْنُ عَدِيٍّ ضَعِيفٌ عِنْدَ الْجُمْهُوْرِ، وَقَالَ ابْنُ يُوْنُس
يَرْوِيْ اَحَادِيْثَ مُنْكَرَةً . كَمَا فی التوصل ص (۲۳۷)

۲ – دارنګه دا روایت د الفاظ او متن په اعتبار هم خطاء
دے ځکه عثمان ؓ ولے ددے سړی حاجت نهٔ پوره کولو آیا

هغهٔ ظالم وو (کلا وحاشا) او دارنګه عثمان بن حنیف آیا
په توسل بالذوات قائل وو ؟ هیڅ کله داسے نهٔ ده۔

(انظر التوصل الی حقیقة التوسل ص (۲۳٤ و ۲۳۵)

دارنګه شیخ الاسلام ابن تیمیہؒ په خپله فتاوی کښې
فرمائی: دا حدیث ضعیف دے (۲٦٦/۲۷۵/۱)

په اوضح الاشارة کښې لیکی :

(اِنَّ هٰذَا الْحَدِيْثَ مَعْلُوْلٌ بِعِدَّةِ عِلَلٍ كَمَا ضَعَّفَهَا صَاحِبُ
صِيَانَةِ الْاِنْسَانِ وَشَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ وَذَكَرَ الْعِلَلَ مُفَصَّلَةً
(۲۸٦/۲۸۵)

تولو علماؤ دا حدیث ضعیف ګرځولے دے۔

دریمه شبهه :

دا ده چه عبد الله بن عمر ؓ «یارسول الله» «وامحمداه»
وئیلے دے کله چه د هغهٔ خپه بوډئ (میړی) شوے وه لکه
الادب المفرد د بخاریؒ (۲۵۰) کښې راځی او ابن سنیؒ او
نوویؒ په کتاب الاذکار (۲۷۱) کښې راوړے دے۔

ددے شبهے جوابونه دا دی : چه دا حدیث په الادب
المفرد کښې پدے الفاظو نقل دے :

(حَدَّثَنَا اَبُوْنُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ اَبِيْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

...رحمن بن سعد قال : خدرت رجل ابن عمر فقال له رجل
...كر احب الناس اليك فقال : محمد)۔

د ابن عمر ؓ خپه بوډئ (میږی) شوه نو چا ورته
وئیل : چه خپل محبوب رایاد کړه یعنی د خپل محبوب
...م واخله نو دا تجربه ده چه د محبوب د نوم د یادولو په
...ه خپه صحیح کیږی نو هغهٔ د محمد ﷺ نوم
...ختو نو دے روایت کښ آواز په «یامحمد» سره نشته
نهٔ مدد غوختل د غیر الله نه شته او نهٔ پکښ نداء غائب
...ه شته او دا قسم روایت پدے الفاظو امام نوویؒ په کتاب
...اذکار (۲۷۱) کښ راوړیدے :

(عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ : خَدَرَتْ رِجْلُ رَجُلٍ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ
...نُ عَبَّاسٍ : اُذْكُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ فَذَهَبَ
...خَدَرُهُ)

(د ابن عباس ؓ په مجلس کښ د یو سړی خپه بوډئ
...وه نو ابن عباس ؓ ورته اُوفرمایل ، تاته چه څوک
...حبوب وی هغهٔ رایاد کړه، هغهٔ محمد ﷺ رایاد کړو نو
...صحیح شو)

نو پدے روایت کښ هم «یامحمد» نشته او نهٔ نداء غائب

ته شته او نهٔ ابن عباس ؓ دا وئیلی دی :

(اِسْتَغِثْ بِاَحَبِّ النَّاسِ)

(مدد اوغواړهٔ یا آواز اوکړه خپل محبوب ته) ځکه صحابه کرام د شرك دشمنان وو او د شرك دُعاة (داعیان) نهٔ وو لکه دا اُوسنی اهل بدعت چه گمراهی ته دعوت ورکوی۔

لیکن د دوی شبهه په بل روایت د هیثم بن حنش عن ابن عمر کښ ده چه په هغے کښ دا لفظ دے (یامحمد) او هغهٔ په الادب المفرد کښ نشته صرف کتاب الاذکار د نوویؒ کښ دے چه منقول دے د ابن السنی ص (۶۰) نه۔

د هغے جوابونه ډیر دی یو دا چه دا نداء شوقیه ده او نداء شوقیه په نزد د بعض علماؤ جائز ده۔

کما فی البراهین القاطعة (۲۲۰)

دویم جواب دا دے چه دوه روایته د ابن عمر د کلمے د (یا) نه خالی دی او یو روایت کښ (یا) حرف راغلے دے او هغهٔ روایت ضعیف دے سند ئے دا دے :

(حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّد بْنِ الْبَرْدَعِيِّ حَدَّثَنَا حَاجِبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ ثَنَا اِسْرَائِيلُ عَنْ اَبِي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـحَاقَ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ حَنُشٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ
حديث) پدے سند کښې هيثم بن حنش مجهول راوی
غلے دے۔

دويم محمد بن مصعب دے (قَالَ الْحَافِظُ فِى التَّقْرِيْبِ
ـدُوْقٌ كَثِيْرُ الْغَلَطِ وَفِىْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ عَنِ ابْنِ مَعِيْنٍ لَيْسَ
ـىءٍ وَقَالَ الْبُخَارِىُّ كَانَ ابْنُ مَعِيْنٍ سَيِّءُ الرَّأيِ فِيْهِ وَقَالَ
نَّسَائِىُّ ضَعِيْفٌ وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ سَاءَ حِفْظُهٗ فَقَالَ يُقَلِّبُ
سَانِيْدَ وَيَرْفَعُ الْمَرَاسِيْلَ لَايَجُوْزُ الْاِحْتِجَاجُ بِهٖ).

او دارنګه په دے روایت کښې حاجب بن سلیمان دے۔
(قَالَ الْحَافِظُ فِىْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ قَالَ مَسْلَمَةُ بْنُ قَاسِمٍ
ـادِيْثُهٗ مُنْكَرَةٌ وَفِىْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ صَدُوْقٌ يَهِمُ مِنَ الْعَاشِرَةِ)

دويم سند ابن سنیؒ ددے روایت داسے راوړے دے:
(اَخْبَرَنِىْ اَحْمَدُ بْنُ حَسَّانَ الصُّوْفِىُّ حَدَّثَنَا عَلِىُّ بْنُ جَعْدٍ ثَنَا
ـهيْرٌ عَنْ اَبِىْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ الخ وَفِىْ هٰذَا
ـسَنَدِ اَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوْفِىُّ وَهُوَ وَاِنْ كَانَ ثِقَةً لٰكِنْ
ـوَ صَاحِبُ الْحَدِيْثِ الْمُنْكَرِ الَّذِىْ يَرْوِيْهِ اَنَّ النَّبِىَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
ـذِى حَمْلًا لِاَبِىْ جَهْلٍ كَذَا فِىْ لِسَانِ الْمِيْزَانِ (١٥٢/١)
ـهی، البصائر من (٨٤/الی ١٨٩)۔

نو ثابته شوه چه د دوی استدلال په ضعيف يا موضوع يا په تاويلی ماويلی باندے وی، نص د قرآن او سنت نه نشی پيش کولے۔ والحمد لله۔

غلو ر مه شبهه:

نداء د خالد بن الوليد:

لکه البدايه والنهايه کښې راځی (٣٢٤/٦)

(وَنَادٰى خَالِدٌ شِعَارَ الْمُسْلِمِيْنَ وَكَانَ شِعَارُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَا مُحَمَّدَاهُ)۔

دا د مسلمانانو شعار وو يعنی د شپے نوم ئے دا ايخودے وو۔

اول جواب: دا دے چه دا قصه سند نۀ لری، په بے سنده قصو عقيده ثابتول د مسلمان، خصوصاً د عالم کار نۀ دے۔

دويم دا چه پدے روايت کښې نداء نشته بلکه دا نوم دے د شپے پدے کښې استغاثه مطلوب نۀ ده ځکه که استغاثه او فرياد مقصود وے نو داسے به ئے وئيلی وے يا محمد انصرنا) ليکن صحابه کرام والحمد لله پاك وو د شرك د شائبے نه او د هر قسم کلماتِ مو همه بالشرك نه نو ددے نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستدلال کول د جهلاؤ او د اهل الزیغ طریقه ده همیشه
پاره مشرکین او مبتدعین او دهریه د داسے قسم
جملاتو پے سنده قصونه استدلال کوی او د هغه کتابونو
رسالونه استفاده کوی چه یا مشرك لیکلی وی یا پے
سنده کتاب وی، همیشه له دوی نه دلیل د قرآن او د سنت
صحیحه غواړه نو دوی به حیران وی او هیڅ جواب به نهٔ
ی درکولے (الحمد لله) چه د داسے قسم مشرکانو په مقابله
بنں الله پاك حق والا پیدا کړل (لِکُلِّ فِرۡعَوۡنَ مُوۡسٰی) ما چه
رساله لیکله نو ما ته ددے مشرکینو ډیرے درسی رسالے
لاؤ شوے چه هغے کښں ئے خالص د شرك ثابتولو کوشش
رے وو نو د نهایت غصے په وجه ما دا یو څو کلمات
اجمع کړل چه د مشرکینو زړه پرے اُوسوزی۔

اِنۡ اَجۡرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ اِنۡ شَاءَ اللّٰهُ۔

پنځمه شبهه :

دا ده چه حدیث د بلال بن الحارث کښں راغی :

(عَنۡ مَالِكِ الدَّارِ قَالَ اَصَابَ النَّاسَ قَحۡطٌ فِیۡ زَمَنِ عُمَرَ بۡنِ الۡخَطَّابِ فَجَاءَ بِلَالُ بۡنُ الۡحَارِثِ اِلٰی قَبۡرِ النَّبِیِّ عَلَیۡهِ السَّلَامُ قَالَ یَارَسُوۡلَ اللّٰهِ اِسۡتَسۡقِ لِاُمَّتِكَ فَاِنَّهُمۡ قَدۡ هَلَکُوۡا الحدیث)

رَوَاهُ الۡبَیۡهَقِیُّ فِیۡ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَالۡبُخَارِیُّ فِی التَّارِیۡخِ الۡکَبِیۡرِ (۳۰٤) وفتح الباری (٤١٣) وابن الاثیر فی الکامل (٥٥٦/٢) والاصابة فی (١٦٤/٦) الخ)

(بلال بن الحارث ﷺ راغے قبر د رسول الله ﷺ ته ئے آواز اوکړو یارسول الله ! باران اُوغواړه خپل امت لره نو دے روایت نه معلومیږی چه یارسول الله وئیل جائز دی)۔

ددے جوابونه واوره :

اول دا چه آیا استسقاء به رسول الله ﷺ د مړو نه کوله او که نهٔ مونږ به ئے کاوه، هیچرے د مړو نه استسقاء شریعت جائز نهٔ گنړی۔

★ دویم دا چه دے حدیث کښں واقعه د خوب راغی او خوب لره په شریعت کښں څهٔ حیثیت نشته۔

★ دریم دا چه دهٔ چه رسول الله ﷺ ته آواز اُوکړو آیا هغهٔ ورلره استسقاء اُوکړه؟ نهٔ ئے ده کړے۔

دارنگه دے حدیث کښں نور ډیر علل دی چه هغهٔ کتاب التوصل الی معرفة التوسل المشروع والممنوع (٢٤٨)ذکر کړی دی۔ هرچه سند ددے روایت دے نو فتح الباری کښں داسے الفاظ راغی (جاء رجل) یو سړے راغے چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغۀ پته نۀ لري چه څوك دے روايت د مجهول لره اعتبار
ۀ شته دارنګه د هغۀ عمل حجت بالکل نۀ شي کيدے۔

دويم دا چه کۀ دا سړے بلال بن الحارث شي نو د هغه په
سند کښې سيف بن عمر الضبي الاسدي دے :

(وَيُقَالُ التَّمِيْمِيُّ وَيُقَالُ السَّعْدِيُّ الْكُوْفِيُّ وَقَدْ ذُكِرَ هٰذَا
لرَّجُلُ فِيْ مُصَنِّفِ الْفُتُوْحِ وَالرِّدَّةِ مِنَ الْمَجْهُوْلِيْنَ وَقَالَ عَبَّاسُ
ـنُ يَحْيٰى ضَعِيْفٌ، وَقَالَ اَبُوْدَاوُدَ : لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ
تْرُوْكٌ، وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ مُتَّهَمٌ بِالزَّنْدَقَةِ.)

او سيف بن عمر الضبي ډير ضعيف بلکه زنديق راوي
دے او مجهول هم دے په نزد بعضِ علماؤ نو دا قسم روايت
لره هيڅ اعتبار نۀ شته چه د عقيدے يوه مسئله دِے په
داسے غلط او ضعيف يا موضوع روايت باندے ثابته شي

(التوصل ٢٥٢)

او تاريخ کبير د بخاريؒ کښې دا روايت داسے راغلے :

(قَالَ عُمَرُ : يَارَبِّ لَا آلُوْ اِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ۔ قَالَهٗ فِيْ قَحْطٍ)

(اے الله! زۀ د قوم ډير رعايت کوم او کوتاهي نه کوم مګر
کوم شي چه زما د وسع نه کيږي نو ته ما په هغے مۀ
رانيسه۔ د قحط په وخت کښې دا خبره کړے وه)[1]

نو دا مبتدعين تاريخ کبير د بخاري هم پيش کوي او
حال دا دے چه په هغے کښې د دوی څۀ شبهه نشته۔

انظر البصائر للشيخ محمد طاهر (١٢٨/١٢٩) مفصلاً
ميزان الاعتدال۔

شپږمه شبهه :

دا ده چه يو روايت کښې «يَا عِبَادَ اللهِ اَعِيْنُوْنِيْ» راغلی
دی۔ مطلب دا چه کوم شخص نه په صحراء کښې سورلۍ
ورکه شي يا ترے لار خطاء شي نو داسے دِے اُووائي چه اے
عباد الله ما سره مدد اُوکړئ نو دده سره به مدد اُوشي نو دے
روايت کښې غائب ته آواز شوے دے او دا روايت نوويؒ په
کتاب الاذکار (٢٠١) کښې راوړے دے۔ مفصلاً۔

ددے شبهے جوابونه دا دی :

(قَالَ فِيْ مَجْمَعِ الزَّوَائِدِ (١٣٢/١٠) فِيْ هٰذَا الْبَابِ ثَلَاثُ
اَحَادِيْثَ اثْنَانِ ضَعِيْفَانِ اَلْاَوَّلُ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ عَنِ النَّبِيِّ
ﷺ قَالَ اِذَا اَضَلَّ اَحَدُكُمْ الحديث رواه الطَّبَرَانِيُّ وَرِجَالُهٗ قَدْ
وُثِّقُوْا عَلٰى ضُعْفٍ فِيْ بَعْضِهِمْ اِلَّا اَنَّ يَزِيْدَ بْنَ عَلِيٍّ لَمْ يُدْرِكْ
عُتْبَةَ) ۔

دا روايت د دوه وجو نه ضعيف دے يو په دے روايت کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ضعیف راویان دی۔ دویم دا چه حدیث منقطع دے۔

۲– دویم حدیث: عَنْ اَبِیْ مَسْعُوْدٍ عَنِ النَّبِیِّ ﷺ اِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةُ الحدیث) رَوَاهُ اَبُوْيَعْلٰی وَالطَّبَرَانِیُّ وَفِیْهِ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ وَهُوَ ضَعِیْفٌ) (دا حدیث هم ضعیف دے، انظر هذا التفصیل فی التبیان (١٤٦)

وَقَالَ الذَّهَبِیُّ قَالَ ابْنُ عَدِیٍّ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ مُنْكَرُ الْحَدِیْثِ وَزَادَ ابْنُ حَجَرٍ فِی اللِّسَانِ مَجْهُوْلٌ)۔

او دریم حدیث کښی دا قسم الفاظ نشته بلکه په هغے کښی ذکر د ملائکو شوے دے، د غائب یا د مړی کوم ذکر په کښی نشته۔ نو د داسے قسم ضعیف روایاتو نه شرك ثابتول او یا په هغے استدلال کول د جاهلانو کار دے۔ دا تفصیل په البصائر کښی هم اُوګوره (١٩٠/ ١٩٢)۔

دارنګه رشید احمد ګنګوهی فرمائی: دے کښی نداء مړو ته نشته بلکه غائب او مړو ته آواز کول شرك دے اُوګوره (١/ ٨٩/ ٨٨/ ٩٠) دارنګه اُوګوره ضعیف الجامع الصغیر للمحدث الالبانی ص (٣٨٣) رقم الحدیث (٤٤٠) وسلسلة الاحادیث الضعیفة والموضوعة (٦٥٥/٦٥٦) تفصیلاً مع الرد علی هؤلاء المشرکین باتم تفصیل واوضح

بیان فانظر ذلك فانه هام جداً جزی الله الشیخ الالبانی عنا وعن الاسلام !۔

OOOOOOO

اوومه شبهه:

دا ده چه کعب بن حمزه په اشعارو کښی «یا محمد» وئیلے دے (یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

انتهیٰ کذا فی فتوح الشام (١٩٦) للواقدی.

دارنګه په بهنسا جنګ کښی د مسلمانانو دا شعارو و (یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ) (یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

فتوح الشام (٢١٨/١) للواقدی۔

ددے شبهے **جواب** دا دے چه واقدی مؤرخ دے چه علماؤ د هغه په باره کښی داسے وئیلی دی:

(قَالَ اَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ هُوَ كَذَّابٌ يَقْلِبُ الْاَحَادِيْثَ وَقَالَ ابْنُ مَعِيْنٍ لَيْسَ بِثِقَةٍ وَقَالَ مَرَّةً لَا يُكْتَبُ حَدِيْثُهُ وَقَالَ الْبُخَارِيُّ وَاَبُوْحَاتِمٍ مَتْرُوْكٌ، وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ وَالنَّسَائِيُّ: يَضَعُ الْحَدِيْثَ وَقَالَ الدَّارَقُطْنِيُّ فِيْهِ ضُعْفٌ وَقَالَ ابْنُ عَدِيٍّ اَحَادِيْثُهُ غَيْرُ مَحْفُوْظَةٍ وَالْبَلَاءُ مِنْهُ وَقَالَ ابْنُ الْمَدِيْنِيِّ يَضَعُ الْحَدِيْثَ وَقَالَ اِسْحَاقُ بْنُ الطباعِ: رَاَيْتُ الْوَاقِدِيَّ فِيْ طَرِيْقِ مَكَّةَ يُسِيْءُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صَلاَةَ وَقَالَ ابْنُ رَاهُوِيَهْ هُوَ عِنْدِي مِمَّنْ يَضَعُ الْحَدِيْثَ ثُمَّ قَالَ ذَّهَبِيُّ فِي الْمِيْزَانِ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الْاَقْوَالَ فِيْهِ وَاسْتَقَرَّ الْاِجْمَاعُ لٰى وَهْنِ الْوَاقِدِيِّ۔ میزان الاعتدال (٦٦٢/٤) الی (٦٦٦) الَ ابْنُ حَجَرٍ فِيْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ : اَلْوَاقِدِيُّ مَتْرُوْكٌ مَعَ سَعَةِ لْمِهٖ (٣١٢/١)

ددے عبارت حاصل دا دے چه د مذکوره روایاتو نقل ونکی کذاب دروغجن سړے دے۔

دویم جواب دا دے چه حجت صرف په کلام د الله او په ادیثو د رسول الله ﷺ کښې دے په بل کس کښې هیڅ جت نشته۔ دریم دا چه دے روایاتو کښې د الله نه مدد وختل دی، د رسول الله ﷺ نه په کښې مدد غوختل نته نو د جاهلانو استدلال پرے صحیح نۀ دے۔

اتمه شبهه:

اشعار د نابغة الجعدی :

دارنګه اشعار د صفیة رضی الله عنها۔ دارنګه اشعار د ینب بنت علیؓ دوی پیش کوی چه په بعضو کښې لفظ د رسول الله وغیره راغلے دے۔

ددے شبهے جوابونه، اول دا چه اشعارو لره دین کښې څه

اعتبار نشته اول به دلیل د قرآن او سنت صحیحه نه راوړے بیا به تائید کښې اقوال پیش کړے او چه تۀ صرف اقوال د علماؤ دلیل ګرځوے نو دا څۀ دلیل نشی کیدے۔

دویم دا چه د نابغه په اشعارو کښې دا الفاظ دی

وَيَا قَبْرَ النَّبِيِّ وَصَاحِبَيْهِ	اَلَا يَا غَوْثَنَا لَوْ تَسْمَعُوْنَا

پدے بیت کښې د قبر نوم اخستل شوے دے او په آخر کښې دا لفظ دے (لو تسمعونا) کچرته تاسو اوریدل کولے شئ اے قبر د رسول الله او اے قبر د ابوبکر او عمر، نو پدے روایت کښې رد دے پدے چه غائب او مړی ته آواز کول بے فائدے دی۔

بله دا چه ددے روایت سند په الاستیعاب د ابن عبد البرّ (٥٨٦/٣) په حاشیه د الاصابة) کښې نۀ دے ذکر کړے نو په بے سنده قصه دین ثابتول دا اهل زیغو کار دے، قرآن او سنت زمونږ او ستاسو د عقیدے دپاره کافی دی، دے باب کښې قصو ته حاجت نشته۔

او په مرثیه د صفیه رضی الله عنها کښې په اشعارو کښې داسے الفاظ نقل دی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَلَا یَارَسُوْلَ اللّٰهِ کُنْتَ رَجَاءَ نَا	وَکُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِیًا

دا حدیث اولاً ضعیف دے، منقطع دے په مینځ د عروة
ن الزبیر او د صفیه کښې ځکه عروه په سنه (۲۹) کښې
یدا شوے دے او صفیه رضی الله عنها د عروه نه نهه کاله
ځکښې وفات شوے ده، کما فی التوصل (۳۲۴/۳۳۲)
دویم دا چه دا روایت مجمع الزوائد (۹/۳۹) کښې راوړے
ے او هغه د مرثیے (ستاینے) روایت دے پدے کښې نداء
رض نۀ وی بلکه صرف توَجّع او تَحَزُّن (غم او خفګان
کاره کول) غرض وی، لکه علماء پدے خبره پوهیږی.
نو پدے استدلال کول هم غلط دی، او هرچه آواز او
ـعار د زینب بنت علیؑ دی نو هغه دا دے:
(یَا مُحَمَّدَاهُ، یَا مُحَمَّدَاهُ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْكَ وَمَلَكُ السَّمَاءِ الخ
ـدایة والنهایة (۱۹۳/۸)
د هغے جواب دا دے چه زینب یوه زنانه ده د هغے قول په
ـت بانـدے څۀ دلیل نۀ شی کیدے، بلکه قرآن او حدیث
ـیول پکار دی، نو اے مسلمانانو د هر رطب او یابس
ٔمده او اُوچ) پسے خپل دین مۀ تابع کوئ.

دویم دا چه سند ددے روایت راوړل پکار دی او هغه کوم دے؟ ځکه چه دین کښې بے سنده خبرو له اعتبار نشته.

دریم دا چه دا خو مرثیه ده چه د حسین رضی الله عنها په باره کښې وئیلے شوے ده او په مرثیه کښې خطاب کول مقصد نۀ وی بلکه د ژوندو زړۀ نرمول مقصد وی، لکه د ابن کثیرؒ په البدایة والنهایة (۲۱۰/۸) کښې دی.

نو په اشعارو او غیر مسند اقوالو باندے خپل دین بربادول او خپله عقیده او د عوامو مسلمانانو عقیده ګنده کول نۀ دی جائز، آیا تاسو دا نۀ دی اوریدلی چه په باب د عقیده کښې یقینی دلائلو ته ضرورت دے، او په ظنیاتو او ضعیف روایاتو عقیده نۀ ثابتیږی.

بلکه صحیح قول دا دے چه په ضعیف السند حدیث مرفوع باندے یو عمل نۀ شی مشروع کیدے نو پاتے لا مقطوع او ضعیف او یا شعر او بیت او مرثیه باندے خپل دین ثابتول د جُهلاؤ کار دے، هر مسلمان له پکار دی چه د خپل ایمان حفاظت اُوکړی او د مشرکانو او مبتدعینو په غلطو روایاتو او مزخرفو خبرو دوکه نۀ شی، ځکه د هرے خبرے تپوس به الله پاك زمونږ او تاسو نه کوی، خصوصاً د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان تپوس خو ډیر ضروری دے لکه څرنګ چه ایمان راوړل فرض دی۔

دارنګه د ایمان د جوړیدو او خرابیدو علم هم فرض دے، نو مسلمان بحیثیت مسلمان دِے د کلمات شرکیه او بدعیه نه ځان اُوساتی، دا وجه ده چه رسول الله ﷺ مونږ ددے الفاظو نه منع کړی یو، چه یو انسان اُووائی : (ما شاء الله وشئت) یعنی کله چه د الله خوښه شی او ستا خوښه شی دارنګه (اَنَا فِیْ حَسْبِكَ) (زه تا لره کافی یم) وَمَالِیَ اِلَّا اَنْتَ) (زما نور څوك نشته صرف ته ئے) (وَخَبُثَتْ نَفْسِیْ) (زما نفس خبیث شو) (وَیَا خَیْبَةَ الدَّهْرِ وَرَاعِنَا) (اے نا امیدی د زمانے او راعنا لفظ) ددے الفاظو د وئیلو نه مونږ منع شوی یو، دارنګه د ټولو موهم الفاظو نه منع راغلے ده کما فی رد المحتار والقرطبی (۵۷/۲) والجواب الکافی لابن القیم (۱۲۵)

و سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب الیك وصلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم تسلیماً کثیراً۔

خاتمه

ددے رسالے حاصل دا دے چه دے مذکوره الفاظِ شرکیه او بدعیه نه ځان ساتل فرض دی او کوم الفاظ چه مُوهِمُ د شرك وی اګرکه ستا عقیده د شرك نه ده خو بیا هم ځان ساتل ترے پکار دی، بعض د هغه الفاظِ موهمه ؤ نه «یارسول الله» وئیل دی که دا چغه د استغاثے دپاره وی نو بیا شرك دے، او دارنګه کۀ غائبانه وی، او که د رسول الله ﷺ په ژوند کښ مخامخ شوی وی نو بعینهٖ ادب او احترام دے، او پس د مرګ نه د قبر په خوا کښ بهترین درود چه متفق علیه روایاتو کښ نقل دے هغه: «اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید، اللهم بارك علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید»۔ (جلاء الافهام)

دا درود وئیل پکار دی او ددے درود نه بل څۀ ته اعراض

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول نقصان دے، او کۀ «السلام علیك یارسول الله» اُووائی د قبر په خوا کښې نو دا د صحابو نه نقل شته لکه موطأ امام مالك کښې د ابن عمر ﷺ روایت دے چه هغۀ به داسے سلام اچولو کله به چه د سفر نه راغے او د رسول الله ﷺ د قبر زیارت به ئے کولو، کما فی مجموعة الفتاوی)

او هر چه کلمه د «یامحمد» ده نو هغۀ په ټولو طریقو سره حرامه ده، کۀ غائبانه وی او که مخامخ وی او که د قبر په خوا کښې وی۔ ځکه هغه شرك دے یا بے ادبی ده، دارنګه نداء غائب ته د مدد دپاره حرامه ده۔ او کۀ مدد دپاره نۀ وی نو موهِم د شرك ده او لغوه ده او ددے نه اجتناب (پرهیز) لازم دے او دا د دین ضروری مسئله ده په ضعیف او منکرت روایاتو نۀ ثابتیږی، او دارنګه په شروحو او حواشیو او په مجملاتو نۀ ثابتیږی، هرمسلمان له د حق اتباع پکار ده د ضد او تعصب نه به الله تعالیٰ ته توبه مونږ ټول اُوباسو۔

❁❁❁❁❁❁❁❁❁

وَسُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَسْتَغْفِرُكَ وَاَتُوْبُ اِلَيْكَ۔

تمت یوم الاحد ۲۲/صفر المظفر سنه (۱۴۱۲هجری)

بعد صلوة العصر

فی جامعة تعلیم القرآن والسنة مسجد حمزة رضی الله عنه بیرون گنج گیټ بشاور باکستان

بیراع العبد الضعیف "ابومحمد امین اللّٰه" والحمد لله رب العالمین.

❁❁❁❁❁❁❁❁❁

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library